

IES A Basella

Programación Xeografía de España

2º Bac.

Departamento de Xeografía e Historia

Curso 2022-23

Data	día mes ano
Versión	Ver 1.0
Tipo	Documentación Departamento

ÍNDICE

1. GLOSARIO	4
2. CONTEXTO	7
3. OBXECTIVOS	7
4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN	9
5. RELACIÓN DE OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE	14
6. RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE / PROXECTO / TEMA	37
7. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE	47
8. METODOLOXÍA	52
9. AVALIACIÓN	56
☐ AVALIACIÓN INICIAL	56
☐ AVALIACIÓN CONTINUA	57
☐ AVALIACIÓN FINAL	64
☐ AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA	64
☐ RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES	65
☐ SEGUIMIENTO DO ALUMNADO REPETIDOR	69
10. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE	74
☐ INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO	74
☐ INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE	74
11. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	75
12. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	77
13. LIBRO DE TEXTO E MATERIAIS DIDÁCTICOS	79
14. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN LECTOR	80
15. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN TIC	80
16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES	82
17. DATOS DO DEPARTAMENTO	85
18. REFERENCIAS NORMATIVAS	86

1. GLOSARIO

Desenvolvemento curricular: 2ª nivel de planificación curricular. Inclúese no PE.

Programacións didácticas: 3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos.

Programación de aula: 4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.

Programación didáctica: Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino - aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1. Que, cando e como ensinar / 2. Que, cando e como avaliar / 3. Como atender á diversidade.

Criterios de avaliación: Referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos coma en competencias. Responden ao que se pretende conseguir en cada disciplina (art. 2.3. do Decreto 86/2015).

Estándares de aprendizaxe. Especificacións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados de aprendizaxe e que concretan o que o alumnado debe saber, comprender e saber facer en cada disciplina. Deben ser observables, medibles e avaliábeis, e permitir graduar o rendemento ou o logro alcanzado.

Criterios de cualificación: Indicadores de logro Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación de dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica (art. 7.4 da Orde ECD 65/2015, BOE 29/1/2015). O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica.

Grao de consecución dun estándar: Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superar a materia (art. 13.3d da Resolución 27/7/2015). Canto maior sexa o grao esixido de consecución, máis importante se considera o estándar.

Criterios de cualificación e instrumentos: Serven para ponderar “o valor” que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avalialo achega a ese valor.

Procedementos e instrumentos: Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente (art. 7.6, terceiro parágrafo, da Orde ECD 65/2015).

Rúbrica: Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia.

Portfolio: Achega de producións dun alumno/a.

OUTROS ASPECTOS

Graduación dos estándares: Para identificar o progreso dos estándares ao longo dunha etapa.

Perfil de área: Conxunto de estándares de aprendizaxe avaliábeis que ten unha área ou materia. Dado que os estándares de aprendizaxe avaliábeis pónense en relación coas competencias, este perfil permitirá identificar aquelas competencias que se desenvolven a través desa área ou materia (art. 5.6 Orde ECD 65/2015). Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo.

Perfil competencial: Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (art. 5.7 Orde ECD 65/2015).

Avaliación das competencias: A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que ser competente supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (art. 7.3 da Orde ECD 65/2015).

Nivel de desempeño das competencias: Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación [...] que teñan en conta á atención á diversidade (art. 7.4 da Orde ECD/65/2015).

Tarefa: É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.

Identificación de contidos e criterios: Exemplo: B1.1: B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque.

Identificación de estándares: Exemplo: XHB1.1.2 XH: Abreviatura da área: Xeografía e Historia.

B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar. 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar. 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

NO PORTAL DE CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA ([HTTP://WWW.EDU.XUNTA.ES/PORTAL/GUIADALOMCE](http://www.edu.xunta.es/portal/guiadalomce)) ESTÁN DISPOÑIBLES, EN FORMATO DOC E DESAGREGADOS POR ÁREAS:

- DECRETO 86/2015, DO 25 DE XUÑO, POLO QUE SE ESTABLECE O CURRÍCULO DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA E DO BACHARELATO NA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA.
- DECRETO 105/2014, DO 4 DE SETEMBRO, POLO QUE SE ESTABLECE O CURRÍCULO DA EDUCACIÓN PRIMARIA NA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA.
- A ORDE DO 15 DE XULLO DE 2015 POLA QUE SE ESTABLECE A RELACIÓN DE MATERIAS DE LIBRE CONFIGURACIÓN AUTONÓMICA DE ELECCIÓN PARA OS CENTROS DOCENTES NAS ETAPAS DE EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA E BACHARELATO, E SE REGULA O SEU CURRÍCULO E A SÚA OFERTA.

2. CONTEXTO

• **Centro:**

O IES A Basella oferta tres liñas en 1º e 2º de ESO, e dúas liñas en 3º e 4º (10 grupos), cun grupo de PDC en 3º ESO, tres grupos de 1º de Bacharelato, e tres grupos de 2º de Bacharelato, coas modalidades de Ciencias e Tecnoloxía, de Humanidades e Ciencias Sociais .

Forman parte do Departamento neste curso os profesores que se citan a continuación: Dona María del Carmen Muñiz Mirás, Dona Susana Vázquez Prieto e Dona Celia Morado Acuña.

O reparto de curso e materias fíxose nunha reunión do Departamento, quedando cubertos todos os cursos, grupos e materias, segundo consta nos horarios pessoais dos membros do Departamento.

. **Curso:**

A materia de Xeografía de España de 2º Bacharelato impártese en dous grupos cun total de 29 alumnos/as, dos cales 9 son de 2ºBAC B e 20 de 2º BAC C.

3. OBXECTIVOS

a	Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
b	Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
c	Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e

	discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
d	Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
e	Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
f	Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
g	Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
h	Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
i	Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
l	Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
m	Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
n	Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
ñ	Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
o	Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
p	Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun

	mundo globalizado.
--	--------------------

4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

UD / Tema / Prox.	Bloque	Contido	Material de ref. libro de texto	Temporalización	
				Mes	Sesións
	B1	Bloque 1. A xeografía e o estudo do espazo xeográfico	0	set	4
	B1.1	Concepto de xeografía. Métodos e ferramentas propias da disciplina.	0	Set	3
	B1.2	Características do espazo xeográfico. Concepto de paisaxe como resultado da interacción entre factores naturais e culturais. Desenvolvemento sustentable.			
		Representación gráfica do espazo xeográfico a distintas escalas.			
	B1.4	Planos e mapas: compoñentes e análise. O mapa topográfico nacional a escala 1:50.000.	0	Set	1
	B1.5	Técnicas cartográficas.			
	B1.6	Obtención e interpretación da información cartográfica. Imaxes de satélite.			
	B2	Bloque 2. O relevo español: a súa diversidade xeomorfolóxica.	1	Set/ Out	10
	B2.1	España e a súa singularidade xeográfica: unidade e diversidade.			
	B2.2	Relevo español: diversidade xeomorfolóxica. Localización dos principais accidentes xeográficos.			
	B2.3	Evolución xeolóxica do territorio español como conformadora das diferentes morfoestruturas.			
	B2.4	Litoloxía peninsular e insular e formas de modelaxe.			
	B2.5	Identificación das unidades do relevo español peninsular e insular, e os trazos de cada unha.			
	B2.6	Corte topográfico: realización e análise.			
	B2.7	Concepto de solo. Os solos en España: variedade edáfica e as súas características.	3	Nov	1
	B3	Bloque 3. A diversidade climática e a vexetación	2/3/4	Ou/No/De	20
	B3.1	Clima e tempo atmosférico. Factores xeográficos, dinámica atmosférica e elementos do clima.	2	Out	2
	B3.2	Dominios climáticos españois: as súas características e representación en climogramas.	2	Out	2
	B3.3	Dominios climáticos españois: factores limitantes.	2	Out	2
	B3.4	Variabilidade climática. Temperatura e precipitación.	2	Out	2
	B3.5	Situacións sinópticas e tipos de tempo atmosférico en España.	2	Out	2

	B3.6	Mapas do tempo, altura e superficie: análise e interpretación.	2	Out	2
	B3.7	Escenarios de cambio climático en diferentes dominios do territorio peninsular e insular.	4	Dec	2
	B3.8	Factores xeográficos e características da vexetación. Rexións bioxeográficas.	3	Nov	3
	B3.9	Formacións vexetais españolas e a súa distribución. Análise de cliserias de vexetación.	3	Nov	3

UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. libro de texto	Temporalización	
UD / Tema / Prox.	Bloque B4	Contido		Mes	Sesións
		Bloque 4. A hidrografía	3/4	Nov/Dec	8
	B4.1	Diversidade hídrica da península e das illas. Principais elementos hídricos nas paisaxes.	3	Nov	6
	B4.2	Vertentes hidrográficas. Principais cuncas fluviais peninsulares.			
	B4.3	Réximes fluviais predominantes.			
	B4.4	Zonas húmidas en España.			
	B4.5	Aproveitamento dos recursos hídricos: incidencia da seca e das chuvias torrenciais.	4	Dec	2
	B4.6	Augas subterráneas.			
	B5	Bloque 5. As paisaxes naturais e as relacións entre natureza e sociedade	4	Dec	6
	B5.1	Paisaxes naturais españolas.	4	Dec	2
	B5.2	Influencia do medio na actividade humana. Políticas favorecedoras do patrimonio natural.	4	Dec	2
	B5.3	Os medios humanizados e a súa interacción no espazo xeográfico. Paisaxes culturais.			
	B5.4	Aproveitamento sustentable do medio físico.			
	B5.5	Variedades de paisaxes naturais.	4	Dec	2
	B6	Bloque 6. A poboación española	8	Mar	14
	B6.1	Fontes para o estudo da poboación. Procedementos de análise en demografía.	8	Mar	1
	B6.2	Evolución histórica.	8	Mar	1
	B6.3	Movements naturais de poboación.	8	Mar	2
	B6.4	Distribución territorial da poboación.	8	Mar	1
	B6.5	Migracións.	8	Mar	2
	B6.6	Mapa da distribución da poboación española.	8	Mar	1
	B6.7	Mapa de densidade da poboación española.	8	Mar	1
	B6.8	Conformación do espazo demográfico actual. Definición e cálculo de taxas demográficas.	8	Mar	2
	B6.9	Diversidades rexionais. Estrutura, problemática actual e posibilidades de futuro da poboación española. Realidade demográfica galega.	8	Mar	2
	B6.10	Ordenación do territorio. Peso do factor demográfico.	8	Mar	1
	B7	Bloque 7. O espazo rural e as actividades do sector primario	5	Xan	12

	B7.1	Peso das actividades agropecuarias, forestais e pesqueiras no PIB. Poboación activa.	5	Xan	1
	B7.2	Aspectos naturais e históricos que explican os factores agrarios	5	Xan	1
	B7.3	Elementos que conforman as paisaxes agrarias. Paisaxes agrarias de España: características.	5	Xan	2
	B7.4	Estrutura da propiedade e tenencia da terra.	5	Xan	1
	B7.5	Explotacións agrarias: características. Tipos de agricultura: coexistencia de formas avanzadas e tradicionais. Transformacións agroindustriais.	5	Xan	3
	B7.6	Políticas de reforma agraria. Situación española do sector no contexto da Unión Europea. Política Agraria Común (PAC).	5	Xan	1
	B7.7	Actividade pesqueira: localización, características e problemas. Análise dos aspectos físicos e humanos que conforman o espazo pesqueiro. Caso galego.	5	Xan	2
	B7.8	Silvicultura: características e desenvolvemento no territorio.	5	Xan	1
UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. libro de texto	Temporalización	
UD / Tema / Prox.	Contido			6	Feb
	Bloque B8	Bloque 8. As fontes de enerxía e o espazo industrial			
9	B8.1	Proceso de industrialización español: características e breve evolución histórica.	6	Feb	6
	B8.2	Localización das fontes de enerxía en España.			
	B8.3	Achega ao PIB da industria. Poboación activa. Deficiencias e problemas do sector industrial español.			
	B8.4	Elementos das paisaxes industriais. Tipoloxías de paisaxes.			
10	B8.5	Rexións industriais e eixes de desenvolvemento de España: importancia das políticas territoriais no sector. Planificación e perspectivas de futuro.	6	Feb	3
	B8.6	Influencia da política da Unión Europea na configuración da industria española.			
	B9	Bloque 9. O sector servizos	7	Feb/Mar	11
	B9.1	Terciarización da economía española: influencia no PIB. Poboación activa do sector terciario.	7	Feb	1
	B9.2	Análise dos servizos e distribución no territorio.	7	Feb	1
	B9.3	Sistema de transportes en España. Impacto das infraestruturas sobre o espazo xeográfico.	7	Feb	3
	B9.4	Desenvolvemento comercial: características, evolución e distribución territorial.	7	Feb	2
	B9.5	Espazos turísticos: características e evolución.	7	Mar	2
	B9.6	Outras actividades terciarias: sanidade, educación, finanzas e servizos públicos.	7	Mar	1
	B9.7	Transformacións das paisaxes nas zonas turísticas. Caso do litoral.	7	Mar	1
	B10	Bloque 10. O espazo urbano	9	Abr	10

	B10.1	Concepto de cidade e a súa influencia na ordenación do territorio.	9	Abr	1
	B10.2	Morfoloxía e estrutura urbanas. Análise socioeconómica e política a través do plano da cidade.	9	Abr	2
	B10.3	Planificacións urbanas. Instrumentos do planeamento.	9	Abr	1
	B10.4	Características do proceso de urbanización. Áreas de influencia.	9	Abr	1
	B10.5	Características da paisaxe urbana.	9	Abr	1
	B10.6	Usos do solo urbano. Ordenación territorial.	9	Abr	1
	B10.7	Rede urbana española. Características do proceso de crecemento espacial das cidades.	9	Abr	1
	B10.8	Sistema urbano español: desenvolvemento sustentable. Cidades saudables. O territorio como recurso.	9	Abr	2

UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. libro de texto	Temporalización	
UD / Tema / Prox.	Bloque B11	Contido		Mes	Sesións
		Bloque 11. Formas de organización territorial	10	Abr/Maio	4
9	B11.1	Organización territorial de España.	10	Abr	2
	B11.2	Influencia da historia e da Constitución de 1978 no deseño territorial.			
	B11.3	Desequilibrios e contrastes territoriais.			
	B11.4	Comunidades Autónomas: políticas rexionais e de cohesión territorial. Comunidade Autónoma de Galicia.			
10	B11.5	A cuestión territorial na España das autonomías.	10	Maio	2
	B12	Bloque 12. España en Europa e no mundo	11/12	Maio	6
	B12.1	España: situación xeográfica; posición e localización dos territorios que conforman a unidade e a diversidade política.	11	Maio	1
	B12.2	España en Europa. Estrutura territorial. Contrastes físicos e socioeconómicos de Europa	11	Maio	1
	B12.3	Posición de España na Unión Europea. Políticas rexionais e de cohesión territorial.	11	Maio	1
	B12.4	España no mundo. Globalización e diversidade no mundo.	12	Maio	1
	B12.5	Procesos de mundialización e desigualdades territoriais. Grandes eixes mundiais.	12	Maio	1
	B12.6	Posición de España nas áreas socioeconómicas e xeopolíticas mundiais.	12	Maio	1

5. RELACIÓN DE OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE

Obxectivos	Xeografía. 2º de bacharelato.			Competencias clave
	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	
	Bloque 1. A xeografía e o estudo do espazo xeográfico			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Concepto de xeografía. Métodos e ferramentas propias da disciplina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Recoñecer a peculiaridade do coñecemento xeográfico utilizando as súas ferramentas de análise e os seus procedementos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.1. Describe a finalidade do estudo da xeografía, e as principais ferramentas de análise e os seus procedementos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Características do espazo xeográfico. Concepto de paisaxe como resultado da interacción entre factores naturais e culturais. Desenvolvemento sustentable. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar o espazo xeográfico como tal nas súas diversas ocupacións, entendéndoo como centro de relacións humanas e sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.2.1. Identifica as paisaxes xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.2.2. Enumera e describe as características das paisaxes xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Representación gráfica do espazo xeográfico a distintas escalas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Distinguir e analizar os tipos de planos e mapas con diferentes escalas, identificándoos como ferramentas de representación do espazo xeográfico 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.3.1. Utiliza adecuadamente as ferramentas características da ciencia xeográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Planos e mapas: compoñentes e análise. O mapa topográfico nacional a escala 1:50.000. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Analizar e comentar o mapa topográfico nacional E: 1/50.000. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.4.1. Extrae información do mapa topográfico mediante os procedementos de traballo do xeógrafo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.4.2. Extrae a información de mapas e planos de diferentes escalas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD

<ul style="list-style-type: none">▪ d▪ e▪ g▪ i▪ l	<ul style="list-style-type: none">▪ B1.5. Técnicas cartográficas.	<ul style="list-style-type: none">▪ B1.5. Diseñar e comparar mapas sobre espazos xeográficos próximos utilizando os procedementos característicos.	<ul style="list-style-type: none">▪ XHB1.5.1. Identifica nunha paisaxe as diferenzas entre paisaxe natural e cultural.	<ul style="list-style-type: none">▪ CMCCT▪ CAA▪ CCL▪ CD
---	---	--	--	--

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Obtención e interpretación da información cartográfica. Imaxes de satélite. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Procurar, seleccionar e elaborar información de contido xeográfico obtida de fontes diversas, e presentala de xeito adecuado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.6.1. Analiza e extrae conclusións da observación dun plano e dun mapa, comentando as características do espazo xeográfico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 2. O relevo español: a súa diversidade xeomorfolóxica				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. España e a súa singularidade xeográfica: unidade e diversidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Distinguir as singularidades do espazo xeográfico español establecendo os aspectos que lle confiren unidade e os elementos que ocasionan diversidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.1.1. Debuxa e sinala sobre un mapa físico de España as unidades do relevo español, comentando as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Relevo español: diversidade xeomorfolóxica. Localización dos principais accidentes xeográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Describir os trazos do relevo español, situando e analizando as súas unidades de relevo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.2.1. Identifica e representa nun mapa os elementos do relevo que son similares e diferentes do territorio peninsular e insular. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Evolución xeolóxica do territorio español como conformadora das diferentes morfoestruturas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Definir o territorio español subliando as diferenzas das unidades morfoestruturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.3.1. Enumera e describe os principais trazos do relevo de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Litoloxía peninsular e insular e formas de modelaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Diferenciar a litoloxía de España, incidindo nas súas características e na modelaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.4.1. Clasifica as unidades do relevo español segundo as súas características xeomorfolóxicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Identificación das unidades do relevo español peninsular e insular, e os trazos de cada unha. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Utilizar correctamente o vocabulario específico da xeomorfoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.5.1. Describe sumariamente nun mapa a evolución xeolóxica e a conformación do territorio español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l 				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Corte topográfico: realización e análise. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Procurar e seleccionar información do relevo obtido de fontes diversas (bibliográficas, cartográficas, internet ou traballos de campo), e presentala de xeito adecuado sinalando os condicionamentos que o relevo pode impor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.6.1. Realiza un corte topográfico e explica o relevo que reflicte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Concepto de solo. Os solos en España: variedade edáfica e as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Identificar as características edáficas dos solos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.7.1. Enumera e describe os elementos constitutivos dos tipos de solo de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.7.2. Localiza nun mapa de España os tipos de solos peninsulares e insulares. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 3. A diversidade climática e a vexetación				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Clima e tempo atmosférico. Factores xeográficos, dinámica atmosférica e elementos do clima. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Sinalar nun mapa de España os dominios climáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.1.1. Localiza os climas nun mapa de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Dominios climáticos españois: as súas características e representación en climogramas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Distinguir os climas en España e comentar as súas características, sinalando os factores e os elementos que os compoñen, para diferenciarlos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.2.1. Describe e compara os climas en España, enumerando os factores e os elementos característicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Dominios climáticos españois: factores limitantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Distinguir os climas en España e a súa representación en climogramas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.3.1. Representa e comenta climogramas específicos de cada clima. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Obxectivos	Xeografía. 2º de bacharelato.			
	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l				
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B3.4. Variabilidade climática. Temperatura e precipitación.	▪ B3.4. Comentar a información climatolóxica que se deduce utilizando mapas de temperaturas ou precipitacións de España.	▪ XHB3.4.1. Comenta as características dos climas españois a partir dos seus climogramas representativos.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B3.5. Situacións sinópticas e tipos de tempo atmosférico en España.	▪ B3.5. Analizar os tipos de tempo atmosférico en España utilizando os mapas de superficie e de altura.	▪ XHB3.5.1. Enumera os trazos dos tipos de tempo atmosférico reflectidos nas estacións climatolóxicas.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			▪ XHB3.5.2. Identifica e interpreta nun mapa do tempo os elementos que explican os tipos de tempo atmosférico.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B3.6. Mapas do tempo, altura e superficie: análise e interpretación.	▪ B3.6. Interpretar un mapa do tempo aplicando as características dos tipos de tempo peninsulares ou insulares.	▪ XB33.6.1. Comenta un mapa do tempo de España distinguindo os elementos que explican o tipo de tempo característico da estación do ano correspondente.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i	▪ B3.7. Escenarios de cambio climático en diferentes dominios do territorio peninsular e insular.	▪ B3.7. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo á diversidade climática de España utilizando as fontes dispoñibles, tanto de internet como de medios de comunicación social, ou bibliografía.	▪ XHB3.7.1. Analiza como afecta a España o cambio climático.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ p 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.7.2. Extrae conclusións ambientais, utilizando gráficas e estatísticas que reflicten as chuvias torrenciais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Factores xeográficos e características da vexetación. Rexións bioxeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Identificar as rexións vexetais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.8.1. Identifica nun mapa os dominios vexetais, e describe e comenta as súas carac- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l 			terísticas.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Formacións vexetais españolas e a súa distribución. Análise de cliserias de vexetación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Diferenciar razoadamente as formacións vexetais españolas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.9.1. Ante unha paisaxe natural, identifica as formacións vexetais que aparezan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CA ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.9.2. Analiza razoadamente unha cliserie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 4. A hidrografía				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Diversidade hídrica da península e das illas. Principais elementos hídricos nas paisaxes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Explicar a diversidade hídrica da Península Ibérica e nas illas, enumerando e localizando os tipos de elementos hídricos que se poden percibir coa observación da paisaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.1.1. Explica a diversidade hídrica en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Vertentes hidrográficas. Principais cuncas fluviais peninsulares. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Describir as cuncas fluviais españolas situándoas nun mapa e enumerando as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.2.1. Localiza nun mapa de España as principais cuncas fluviais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Réximes fluviais predominantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Identificar os réximes fluviais máis característicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.3.1. Relaciona os réximes hídricos dos cursos fluviais coas posibilidades de aproveitamento hídrico en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Zonas húmidas en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Enumerar as zonas húmidas de España, localizalas nun mapa e comentar as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.4.1. Localiza nun mapa as zonas húmidas españolas, e debate un aspecto de actualidade sobre este tema. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Aproveitamento dos recursos hídricos: incidencia da seca e das chuvias torrenciais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Analizar o aproveitamento dos recursos hídricos en España, incluíndo as características de seca e das chuvias torrenciais do clima. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.5.1. Sitúa nun mapa da rede hidrográfica española os grandes encoros, e deduce consecuencias, analizando tamén as características climáticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.5.2. Analiza e comenta gráficas e estatísticas que reflicten as épocas de seca en relación cun mapa de tipos de réximes fluviais dos ríos da Península Ibérica, e saca conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6. Augas subterráneas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo á hidroloxía española, incidindo na explotación das augas subterráneas, utilizando distintas fontes de información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.6.1. Selecciona imaxes e novas xornalísticas que reflictan a desigualdade hídrica española e a súa interacción coas actividades humanas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 5. As paisaxes naturais e as relacións entre natureza e sociedade				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Paisaxes naturais españolas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Describir e reflectir nun mapa as paisaxes naturais españolas, identificando os seus trazos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.1.1. Distingue as características dos grandes conxuntos paisaxísticos españois. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.1.2. Localiza no mapa as paisaxes naturais españolas e identifica as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Influencia do medio na actividade humana. Políticas favorecedoras do patrimonio natural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Relacionar o medio natural coa actividade humana, describindo casos de modificación do medio polo ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.2.1. Identifica e formula os problemas suscitados pola interacción entre persoa e natureza sobre as paisaxes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.2.2. Analiza algún elemento lexislador correctivo da acción humana sobre a natureza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT

Obxectivos	Xeografía. 2º de bacharelato.			Competencias clave
	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Os medios humanizados e a súa interacción no espazo xeográfico. Paisaxes culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Describir os espazos humanizados e enumerar os seus elementos constitutivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.3.1. Diferencia as paisaxes humanizadas das naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Aproveitamento sustentable do medio físico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo ás paisaxes naturais e as relacións entre natureza e sociedade, utilizando fontes en que estea dispoñible, tanto en internet como en bibliografía ou medios de comunicación social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.4.1. Selecciona e analiza novas xornalísticas ou imaxes nas que se perciba a influencia do medio na actividade humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.4.2. Selecciona e analiza a partir de distintas fontes de información novas xornalísticas ou imaxes nas que se perciba a influencia das persoas sobre o medio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

			<ul style="list-style-type: none"> XHB5.4.3. Obtén e analiza a información que apareza nos medios de comunicación social referida á destrución do medio natural por parte do ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CAA CCL CD
<ul style="list-style-type: none"> d e g i l 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Variedades de paisaxes naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Comparar imaxes das variedades de paisaxes naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> XHB5.5.1. Diferencia as paisaxes naturais españolas a partir de fontes gráficas e comenta imaxes representativas de cada unha das variedades de paisaxes naturais localizadas en medios de comunicación social, internet ou outras fontes bibliográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CAA CCL CD
Bloque 6. A poboación española				
<ul style="list-style-type: none"> d g 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Fontes para o estudo da poboación. Procedementos de análise en demografía. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Identificar as fontes para o estudo da poboación establecendo os procedementos 	<ul style="list-style-type: none"> XHB6.1.1. Utiliza as ferramentas de estudo da poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CAA

Obxectivos	Xeografía. 2º de bacharelato.			Competencias clave
	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l 		que permiten estudar casos concretos.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Evolución histórica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Comentar gráficos e taxas que amosen a evolución da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.2.1. Comenta a pirámide actual de poboación española e compáraa con algunha dun período anterior ou de previsións futuras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.2.2. Distingue as pirámides de poboación na súa evolución histórica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Movements naturais de poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Caracterizar a poboación española identificando os movementos naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.3.1. Aplica a teoría da transición demográfica ao caso español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.3.2. Elixo datos e taxas demográficas que amosen a configuración da poboación dun territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Distribución territorial da poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Diferenciar a densidade de poboación no espazo peninsular e insular, explicando a distribución de poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.4.1. Comenta o mapa da densidade de poboación actual en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Migracións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Explicar a distribución da poboación española identificando as migracións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.5.1. Explica os procesos migratorios antigos que afectan a España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.5.2. Identifica e analiza as migracións recentes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA

Obxectivos	Contidos	Xeografía. 2º de bacharelato.		
		Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.5.3. Explica as relacións entre comunidades autónomas en relación coas migracións interiores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.6. Mapa da distribución da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.6. Analizar a poboación das comunidades autónomas, definindo a súa evolución e a problemática de cada unha. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.6.1. Compara e comenta a poboación das rexións que medran e as que diminúen a súa poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.7. Mapa de densidade da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.7. Comentar un mapa da densidade de poboación de España, analizando a súa estrutura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.7.1. Analiza un gráfico da estrutura da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.8. Conformación do espazo demográfico actual. Definición e cálculo de taxas demográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.8. Analizar as pirámides de poboación das comunidades autónomas, incidindo no caso galego, e comentar as súas peculiaridades. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.8.1. Resolve problemas de demografía referidos ao cálculo de taxas de poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.9. Diversidades rexionais. Estrutura, problemática actual e posibilidades de futuro da poboación española. Realidade demográfica galega. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.9. Explicar as perspectivas de poboación española e a ordenación do territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.9.1. Selecciona e analiza información sobre as perspectivas de futuro da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.10. Ordenación do territorio. Peso do factor demográfico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.10. Obter e seleccionar información de contido demográfico utilizando fontes en que estea dispoñible, tanto en internet como noutras fontes de información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.10.1. Presenta e defende información sobre a poboación española salientando os aspectos máis significativos, utilizando gráficos, mapas, pirámides, etc., nunha presenta- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Obxectivos	Xeografía. 2º de bacharelato.			
	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l			ción informática ou en exposicións en directo.	
	Bloque 7. O espazo rural e as actividades do sector primario			
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B7.1. Peso das actividades agropecuarias, forestais e pesqueiras no PIB. Poboación activa.	▪ B7.1. Describir as actividades agropecuarias e forestais, especificando as características de España.	▪ XHB7.1.1. Identifica as actividades agropecuarias e forestais. ▪ XHB7.1.2. Diferencia as actividades do sector primario doutras actividades económicas.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p	▪ B7.2. Aspectos naturais e históricos que explican os factores agrarios.	▪ B7.2. Distinguir as paisaxes agrarias, a súa morfoloxía e as súas estruturas, establecendo as súas características.	▪ XHB7.2.1. Sitúa nun mapa a distribución dos principais aproveitamentos agrarios. ▪ XHB7.2.2. Achega os aspectos do pasado histórico que incidiron nas estruturas agrarias españolas.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD ▪ CAA ▪ CCL
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p	▪ B7.3. Elementos que conforman as paisaxes agrarias. Paisaxes agrarias de España: características.	▪ B7.3. Analizar adecuadamente unha paisaxe rural distinguindo o terreo de labor, os bosques e o hábitat.	▪ XHB7.3.1. Selecciona e comenta imaxes que poñen de manifesto as características das paisaxes agrarias españolas.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p	▪ B7.4. Estrutura da propiedade e tenencia da terra.	▪ B7.4. Comprender a evolución da estrutura da propiedade e identificar formas de tenza da terra.	▪ XHB7.4.1. Define historicamente, de forma sumaria, a estrutura da propiedade	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d	▪ B7.5. Explotacións agrarias: características.	▪ B7.5. Explicar o sector agrario español tendo	▪ XHB7.5.1. Identifica e analiza as característi-	▪ CMCCT

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	Tipos de agricultura: coexistencia de formas avanzadas e tradicionais. Transformacións agroindustriais.	en conta as súas estruturas da propiedade e as características das súas explotacións.	cas das paisaxes agrarias españolas.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.6. Políticas de reforma agraria. Situación española do sector no contexto da Unión Europea. Política Agraria Común (PAC). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.6. Explicar a situación do sector agrario español tendo en conta o contexto europeo e as políticas da Unión Europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.6.1. Achega datos ou gráficos de aspectos estruturais que expliquen o dinamismo dun sector agrario dado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.6.2. Comenta textos xornalísticos que expliquen a situación española na PAC. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.7. Actividade pesqueira: localización, características e problemas. Análise dos aspectos físicos e humanos que conforman o espazo pesqueiro. Caso galego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.7. Analizar a actividade pesqueira, e definir as súas características e os seus problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.7.1. Establece as características e as peculiaridades da actividade pesqueira española e galega. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.7.2. Selecciona e analiza novas xornalísticas que tratan problemas pesqueiros e identifica a súa orixe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.8. Silvicultura: características e desenvolvemento no territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.8. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo ao espazo rural, silvícola ou pesqueiro, utilizando fontes dispoñibles en internet, en medios de comunicación social ou na bibliografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.8.1. Confecciona gráficos comparativos do peso específico no PIB das actividades agrarias, gandeiras, forestal e pesqueiras españolas fronte a outros sectores de actividade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 8. As fontes de enerxía e o espazo industrial				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Proceso de industrialización español: características e breve evolución histórica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Analizar o proceso de industrialización español establecendo as características históricas que conducen á situación actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.1.1. Selecciona e analiza información sobre os problemas e a configuración da industria española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Obxectivos	Xeografía. 2º de bacharelato.			
	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l			▪ XHB8.1.2. Establece un eixe cronolóxico para explicar a evolución histórica da industrialización española.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CMCCT
			▪ XHB8.1.3. Selecciona e analiza imaxes que amosen a evolución histórica da industria española nunha zona concreta ou dun sector concreto.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B8.2. Localización das fontes de enerxía en España.	▪ B8.2. Relacionar as fontes de enerxía e a industrialización, e describir as súas consecuencias en España.	▪ XHB8.2.1. Relaciona o nacemento da industria e a localización de fontes de enerxía e materias primas en España.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CDC
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B8.3. Achega ao PIB da industria. Poboación activa. Deficiencias e problemas do sector industrial español.	▪ B8.3. Coñecer os factores da industria en España.	▪ XHB8.3.1. Enumera as características da industria española e as súas diferenzas rexionais.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			▪ XHB8.3.2. Confecciona e analiza gráficas e estatísticas que expliquen as producións industriais.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B8.4. Elementos das paisaxes industriais. Tipoloxías de paisaxes.	▪ B8.4. Identificar e comentar os elementos dunha paisaxe industrial dada.	▪ XHB8.4.1. Analiza e comenta paisaxes de espazos industriais.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B8.5. Rexións industriais e eixes de desenvolvemento de España: importancia das políticas territoriais no sector. Planificación e perspectivas de futuro.	▪ B8.5. Describir os eixes de desenvolvemento industrial sobre un mapa, establecendo as súas características e as posibilidades de renovación e cambio no futuro.	▪ XHB8.5.1. Sinala nun mapa os asentamentos industriais máis importantes, distinguindo entre os sectores industriais.	▪ CCL ▪ CD ▪ CAA
			▪ XHB8.5.2. Localiza e describe as rexións industriais e os eixes de desenvolvemento in-	▪ CCL

Obxectivos	Contidos	Xeografía. 2º de bacharelato.		
		Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			dustrial. ▪ XHB8.5.3. Describe os eixes ou focos de desenvolvemento industrial, e as súas perspectivas de futuro.	▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.6. Influencia da política da Unión Europea na configuración da industria española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.6. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo ao espazo industrial español e a influencia nel da política industrial europea, utilizando fontes en que estea dispoñible, tanto en internet, como na bibliografía ou nos medios de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.6.1. Describe as políticas industriais da Unión Europea e a súa influencia nas españolas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 9. O sector servizos				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Terciarización da economía española: influencia no PIB. Poboación activa do sector terciario. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Analizar a terciarización da economía española establecendo as súas características e a influencia no produto interior bruto, e utilizar correctamente a terminoloxía do sector servizos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.1.1. Identifica as características do sector terciario español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Análise dos servizos e distribución no territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Identificar a presenza dos servizos no territorio, analizando a súa distribución e o impacto no medio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.2.1. Explica a incidencia do sector servizos para a economía española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Sistema de transportes en España. Impacto das infraestruturas sobre o espazo xeográfico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Explicar o sistema de transporte en España, distinguindo a articulación territorial que configura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.1. Describe como se articulan os medios de comunicación máis importantes de España (ferrocarrís, estradas, portos e aeroportos). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.2. Comenta sobre un mapa de transportes a transcendencia que este sector ten para articular o territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL

Obxectivos	Contidos	Xeografía. 2º de bacharelato.		
		Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.3. Describe e analiza mapas que reflectan un sistema de transporte determinado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.4. Distingue nun mapa os principais nodos de transporte español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.5. Resolve problemas formulados nun caso específico sobre vías de comunicación no noso país. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.4. Desenvolvemento comercial: características, evolución e distribución territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.4. Describir o desenvolvemento comercial e a ocupación territorial que impón, e establecer as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.4.1. Comenta gráficas e estatísticas que expliquen o desenvolvemento comercial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.5. Espazos turísticos: características e evolución. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.5. Localizar nun mapa os espazos turísticos, e enumerar as súas características e as desigualdades rexionais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.5.1. Analiza e explica as desigualdades do espazo turístico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.6. Outras actividades terciarias: sanidade, educación, finanzas e servizos públicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.6. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo á actividade ou ao espazo do sector servizos español, utilizando fontes en que estea dispoñible, tanto en internet como na bibliografía ou nos medios de comunicación social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.6.1. Comenta gráficas e estatísticas que expliquen o desenvolvemento turístico español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.6.2. Explica como articulan o territorio outras actividades terciarias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA

Obxectivos	Contidos	Xeografía. 2º de bacharelato.		
		Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.6.3. Analiza e comenta imaxes do espazo destinado a transportes, comercial ou outras actividades do sector servizos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.7. Transformacións das paisaxes nas zonas turísticas. Caso do litoral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.7. Identificar e comentar unha paisaxe transformado por unha importante zona turística. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.7.1. Confecciona esquemas para analizar a influencia do sector servizos na economía e no emprego en España, a partir de imaxes que reflectan o seu impacto nunha paisaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD ▪ CSC
Bloque 10. O espazo urbano				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Concepto de cidade e a súa influencia na ordenación do territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Definir a cidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.1.1. Define cidade e achega exemplos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. Morfoloxía e estrutura urbanas. Análise socioeconómica e política a través do plano da cidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. Analizar e comentar planos de cidades, distinguindo os seus trazados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.2.1. Analiza e explica o plano da cidade máis próxima ao lugar de residencia, ou a máis significativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Planificacións urbanas. Instrumentos do planeamento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Identificar o proceso de urbanización e enumerar as súas características e as planificacións internas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.3.1. Identifica as características do proceso de urbanización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.3.2. Explica e propón exemplos de procesos de planificación urbana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.4. Características do proceso de urbanización. Áreas de influencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.4. Analizar a morfoloxía e a estrutura urbana, e extraer conclusións da pegada da historia e a súa expansión espacial, reflexo da evolución económica e política da cidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.4.1. Sinala a influencia histórica no plano das cidades españolas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.4.2. Explica a morfoloxía urbana e sinala as partes dunha cidade sobre un plano desta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.5. Características da paisaxe urbana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.5. Analizar e comentar unha paisaxe urbana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.5.1. Comenta unha paisaxe urbana a partir dunha fonte gráfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.5.2. Selecciona e analiza imaxes que expliquen a morfoloxía e a estrutura urbana dunha cidade coñecida. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.6. Usos do solo urbano. Ordenación territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.6. Identificar o papel das cidades na ordenación do territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.6.1. Explica a xerarquización urbana española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.7. Rede urbana española. Características do proceso de crecemento espacial das cidades. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.7. Describir a rede urbana española e comentar as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.7.1. Describe e analiza as influencias mutuas entre a cidade e o espazo que a rodea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.8. Sistema urbano español: desenvolvemento sustentable. Cidades saudables. O territorio como recurso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.8. Obter, seleccionar e analizar información de contido xeográfico relativo ao espazo urbano español, utilizando fontes en que estea dispoñible, en internet, nos medios de comuni- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.8.1. Selecciona e analiza novas xornalísticas que amosen a configuración e a problemática do sistema urbano español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l ▪ p 		cación social ou na bibliografía.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
Bloque 11. Formas de organización territorial				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.1. Organización territorial de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.1. Describir a organización territorial española analizando a estrutura local, autonómica e estatal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.1.1. Localiza e explica nun mapa a organización territorial española, partindo do concello e da comunidade autónoma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.2. Influencia da historia e da Constitución de 1978 no deseño territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.2. Explicar a organización territorial española e establecer a influencia da historia e da Constitución de 1978, mediante o emprego de mapas históricos e actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.2.1. Explica a ordenación territorial española a partir de mapas históricos e actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.2.2. Caracteriza a ordenación territorial establecida pola Constitución de 1978. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.2.3. Compara a ordenación territorial actual e a da primeira metade do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.2.4. Distingue e enumera as comunidades autónomas, as principais cidades en cada unha e os países fronteirizos de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.3. Desequilibrios e contrastes territoriais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.3. Analizar a organización territorial española e describir os desequilibrios e os contrastes territoriais, así como os mecanismos co- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.3.1. Enumera os desequilibrios e os contrastes territoriais existentes na organización territorial española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ rrectores. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.4. Comunidades Autónomas: políticas rexionais e de cohesión territorial. Comunidade Autónoma de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.4. Describir a transcendencia das comunidades autónomas e definir as políticas territoriais que levan a cabo, incidindo no caso de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.4.1. Explica as políticas territoriais que practican as comunidades autónomas en aspectos concretos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.5. A cuestión territorial na España das autonomías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.5. Obter, seleccionar e analizar información de contido xeográfico relativo ás formas de organización territorial en España, utilizando fontes en que estea dispoñible en internet, nos medios de comunicación social ou na bibliografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.5.1. Distingue os símbolos que diferencian as comunidades autónomas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.5.2. Explica razoadamente os trazos esenciais das políticas territoriais autonómicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 12. España en Europa e no mundo				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.1. España: situación xeográfica; posición e localización dos territorios que conforman a unidade e a diversidade política. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.1. Definir a situación xeográfica de España no mundo, establecendo a súa posición e localizando os seus territorios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.1.1. Localiza nun mapa as grandes áreas xeoeconómicas e sinala aquelas coas que España ten máis relación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.1.2. Identifica aspectos salientables de España na situación mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.1.3. Localiza a situación española entre as grandes áreas xeoeconómicas mundiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.2. España en Europa. Estrutura territorial. Contrastes físicos e socioeconómicos de Euro- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.2. Describir o continente europeo distinguindo a súa estrutura territorial e os contrastes 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.2.1. Explica a posición de España na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	pa.	tes físicos e socioeconómicos.	Unión Europea.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.3. Posición de España na Unión Europea. Políticas rexionais e de cohesión territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.3. Identificar a posición de España na Unión Europea, enumerando as políticas rexionais e de cohesión territorial que se practican en Europa e que afectan a España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.3.1. Extrae conclusións das medidas que a Unión Europea toma en política rexional e de cohesión territorial que afectan a España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.3.2. Comenta novas xornalísticas ou textos que explican a posición de España na Unión Europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.4. España no mundo. Globalización e diversidade no mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.4. Definir a globalización e explicar os seus trazos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.4.1. Identifica e describe os trazos da globalización con exemplificacións que afectan a España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.5. Procesos de mundialización e desigualdades territoriais. Grandes eixes mundiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.5. Comparar os procesos de mundialización e diversidade territorial, resumindo as características de ambos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.5.1. Confecciona cadros comparativos da aplicación a casos concretos dos conceptos de mundialización e de diversidade territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.6. Posición de España nas áreas socioeconómicas e xeopolíticas mundiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.6. Explicar as repercusións da inclusión de España en espazos socioeconómicos e xeopolíticos continentais e mundiais, utilizando fontes diversas baseadas en material bibliográfico ou en liña e en opinións expostas nos medios de comunicación social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.6.1. Explica as repercusións da inclusión de España en espazos xeopolíticos e socioeconómicos continentais e mundiais a partir de distintas fontes de información xeográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

6. RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE / PROXECTO / TEMA

Temporalización: 1ª avaliación			Estándares de aprendizaxe avaliados		Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación								Elementos transversais										
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos					Elementos transversais										
								Prob. escrita	Prob. oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Ca. d. clase	Rú. b.	Obs. aula	C L	EO E	C A	TI C	EM P	E C	P V	E V	
	B1.1	B1.1	X-B1.1.1.	•CVCCT-CAA-•CCL-•CD	Describe a finalidade do estudo da xeografía, e as principais ferramentas de análise e os seus procedementos.	50%	10%	80%								X	X	X	X				
	B1.2	B1.2	X-B1.2.1.	•CVCCT-CAA-•CCL	Identifica as paisaxes xeográficas.	100%	20%	80%										X	X				
			X-B1.2.2.	•CVCCT-CAA	Enumera e describe as características das paisaxes xeográficas.	50%	10%	80%							X	X	X	X					
	B1.3	B1.3	X-B1.3.1.	•CVCCT-CAA-•CD	Utiliza adecuadamente as ferramentas características da ciencia xeográfica.	50%	10%	80%										X	X	X			
	B1.4	B1.4	X-B1.4.1.	•CVCCT-CAA-•CD	Extrae información do mapa topográfico mediante os procedementos de traballo do xeógrafo.	50%	10%	80%								X	X		X				
			X-B1.4.2.	•CVCCT-•CD	Extrae a información de mapas e planos de diferentes escalas.	100%	20%	80%							X	X		X	X				
	B1.5	B1.5	X-B1.5.1.	•CVCCT-CAA-•CCL-•CD	Identifica nunha paisaxe as diferenzas entre paisaxe natural e cultural.	100%	10%	80%								X	X		X				
	B1.6	B1.6	X-B1.6.1.	•CVCCT-CAA-•CCL-•CD	Analiza e extrae conclusións da observación dun plano e dun mapa, comentando as características do espazo xeográfico.	50%	10%	80%								X	X		X				
	•B2.1.	•B2.1.	X-B2.1.1.	•CVCCT-CAA-•CCL-•CD	Debuxa e sinala sobre un mapa físico de España as unidades do relevo español, comentando as súas características.	70%	5%	80%								X	X	X	X				
	•B2.2.	•B2.2.	X-B2.2.1.	•CVCCT-CAA-•CCL-•CD	Identifica e representa nun mapa os elementos do relevo que son similares e diferentes do territorio peninsular e insular.	70%	5%	80%								X	X	X	X				
	•B2.3.	•B2.3.	X-B2.3.1.	•CVCCT-CAA-•CCL	Enumera e describe os principais trazos do relevo de España.	70%	40%	80%								X	X						
	•B2.4.	•B2.4.	X-B2.4.1.	•CVCCT-CAA-•CCL	Clasifica as unidades do relevo español segundo as súas características xeomorfolóxicas.	70%	20%	80%								X	X	X	X				
	•B2.5.	•B2.5.	X-B2.5.1.	•CVCCT-CAA-•CCL	Describe sumariamente nun mapa a evolución xeolóxica e a conformación do territorio español.	70%	10%	80%								X	X						

•B2.6.	•B2.6.	X-•B2.6.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CD •CVCCT •CAA •CCL •OD 	Realiza un corte topográfico e explica o relevo que reflicte.	50%	20%	80%				20%	X	X	X	X			
--------	--------	------------	--	---	-----	-----	-----	--	--	--	-----	---	---	---	---	--	--	--

LEENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística.
CVCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
OD	Competencia dixital.
CAA	Competencia aprender a aprender.
CSC	Competencias sociais e cívicas.
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
COEC	Conciencia e expresións culturais.

LEENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora.
EOE	Expresión oral e escrita.
CA	Comunicación audiovisual.
TIC	Tecnoloxías da información e da comunicación.
EMP	Emprendemento.
EC	Educación cívica.
PV	Prevención da violencia.
EV	Educación e seguridade viaria.

Temporalización: 2ª avaliación				Estándares de aprendizaxe avaliados	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación																			
Unidad	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar		Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos						Elementos transversais									
				Proba escrita					Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb.	Obs. aula	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	EV		
	•B2.7.	•B2.7.	•X-B2.7.1.	•CVCCT=CAA=CCL	Enumera e describe os elementos constitutivos dos tipos de solo de España.	50%	10%		100%							X	X		X					
			•X-B2.7.2.	•CVCCT=CAA=CCL •OD	Localiza nun mapa de España os tipos de solos peninsulares e insulares.	50%	10%		100%							X	X		X					
	•B3.1.	•B3.1.	•X-B3.1.1.	•CVCCT=CA=CD	Localiza os climas nun mapa de España.	100%	10%	80%					20%			X	X	X	X					
	•B3.2.	•B3.2.	•X-B3.2.1.	•CVCCT=CAA=CCL •OD	Describe e compara os climas en España, enumerando os factores e os elementos característicos.	50%	20%	80%					20%			X	X	X	X					
	•B3.3.	•B3.3.	•X-B3.3.1.	•CVCCT=CAA=CCL •OD	Representa e comenta climogramas específicos de cada clima.	50%	30%	80%					20%			X	X		X					
	•B3.4.	•B3.4.	•X-B3.4.1.	•CVCCT=CAA=CCL •OD	Comenta as características dos climas españois a partir dos seus climogramas representativos.	50%	10%		100%							X	X		X					
	•B3.5.	•B3.5.	•X-B3.5.1.	•CVCCT=CAA=CCL •OD	Enumera os trazos dos tipos de tempo atmosférico reflectidos nas estacións climatolóxicas.	50%	5%		100%							X	X	X	X					
			•X-B3.5.2.	•CVCCT=CAA=CCL •OD	Identifica e interpreta nun mapa do tempo os elementos que explican os tipos de tempo atmosférico.	50%	5%	80%				20%					X	X	X	X				
	•B3.6.	•B3.6.	•X-B3.6.1.	•CVCCT=CAA=CCL •OD	Comenta un mapa do tempo de España distinguindo os elementos que explican o tipo de tempo característico da estación do ano correspondente.	50%	20%	80%					20%			X	X		X					
	•B3.7.	•B3.7.	•X-B3.7.1.	•CVCCT=CAA=CCL •OD	Analiza como afecta a España o cambio climático.	50%	10%		100%							X	X	X	X					

		•X-B3.7.2.	•CVOCT=CAA=OCL •CD	Extrae conclusións ambientais, utilizando gráficas e estatísticas que reflicten as chuvias torrenciais.	50%	10%		100%											X	X	X	X								
•B3.8.	•B3.8.	•X-B3.8.1.	•CVOCT=CAA=OCL •CD	Identifica nun mapa os dominios vexetais, e describe e comenta as súas características.	70%	5%	80%							20%						X	X		X							
•B3.9.	•B3.9.	•X-B3.9.1.	•CVOCT=CA=CD	Ante unha paisaxe natural, identifica as formacións vexetais que aparecen.	50%	20%	80%							20%						X	X		X							
		•X-B3.9.2.	•CVOCT=CAA=OCL •CD	Analiza razoadamente unha dicerie.	50%	20%	80%								20%						X	X		X						
•B4.1.	•B4.1.	•X-B4.1.1.	•CVOCT=CAA=OCL •CD	Explica a diversidade hídrica en España.	70%	5%	80%							20%						X	X									
•B4.2.	•B4.2.	•X-B4.2.1.	•CVOCT=CAA=OCL •CD	Localiza nun mapa de España as principais curcas fluviais.	50%	5%	80%							20%						X	X		X							
•B4.3.	•B4.3.	•X-B4.3.1.	•CVOCT=CAA	Relaciona os réximes hídricos dos cursos fluviais coas posibilidades de aproveitamento hídrico en España.	50%	20%	80%							20%						X	X		X							
•B4.4.	•B4.4.	•X-B4.4.1.	•CVOCT=CAA=OCL •CD	Localiza nun mapa as zonas húmidas españolas, e debate un aspecto de actualidade sobre este tema.	50%	5%	80%							20%						X	X		X							
•B4.5.	•B4.5.	•X-B4.5.1.	•CVOCT=CAA=OCL •CD	Sitúa nun mapa da rede hidrográfica española os grandes encoros, e deduce consecuencias, analizando tamén as características climáticas.	50%	5%	80%							20%						X	X	X	X							
		•X-B4.5.2.	•CVOCT=CAA=OCL •CD	Analiza e comenta gráficas e estatísticas que reflicten as épocas de seca en relación cun mapa de tipos de réximes fluviais dos ríos da Península Ibérica, e saca conclusións.	50%	5%	80%								20%						X	X		X						
•B4.6.	•B4.6.	•X-B4.6.1.	•CVOCT=CAA=OCL •CD	Selecciona imaxes e novas xornalísticas que reflictan a desigualdade hídrica española e a súa interacción coas actividades humanas.	50%	10%	80%							20%						X	X	X		X						

Estándares de aprendizaxe avaliados					Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación																										
Te ma/ UD	Iden tif. cont idos	Iden tif. crite rios	Iden tif. está ndar	Competen cias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos						Elementos transversais																	
								Pro ba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Ca d. da se	Rú b.	Obs. aula	C L	EO E	C A	TI C	BM P	E C	P V	E V									
•B5.1.	•B5.1.	•X-B5.1.1.	•CVOCT=CAA=OCL •CD	•CVOCT=CAA=OCL •CD	Distingue as características dos grandes conxuntos paisaxísticos españois.	50%	10%	80%						20%						X	X		X								
					Localiza no mapa as paisaxes naturais españolas e identifica as súas características.	50%	20%	80%						20%											X	X		X			
•B5.2	•B5.2	•X-B5.2.1.	•CVOCT=CAA=OCL •CSC	•CVOCT=CAA=OCL •CSC	Identifica e formula os problemas suscitados pola interacción entre persoa e natureza sobre as paisaxes.	50%	20%	80%						20%						X	X	X	X								
		•X-B5.2.2.	•CAA=OCL •CSC	•CAA=OCL •CSC	Analiza algún elemento lexislador correctivo da acción humana sobre a natureza.	50%	10%								20%						X	X	X	X		X					
•B5.3.	•B5.3.	•X-B5.3.1.	•CVOCT=CAA=OCL	•CVOCT=CAA=OCL	Diferencia as paisaxes humanizadas das naturais.	50%	10%	80%						20%						X	X		X								

			X-B5.4.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Selecciona e analiza novas xornalísticas ou imaxes nas que se perciba a influencia do medio na actividade humana.	50%	10%	100%										X	X		X	X	X		
	B5.4.	B5.4.	X-B5.4.2.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Selecciona e analiza a partir de distintas fontes de información novas xornalísticas ou imaxes nas que se perciba a influencia das persoas sobre o medio.	50%	5%	100%										X	X	X	X	X	X		
			X-B5.4.3.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Obtén e analiza a información que aparece nos medios de comunicación social referida á destrución do medio natural por parte do ser humano.	50%	5%	100%										X	X	X	X	X			
	B5.5.	B5.5.	X-B5.5.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Diferencia as paisaxes naturais españolas a partir de fontes gráficas e comenta imaxes representativas de cada unha das variedades de paisaxes naturais localizadas en medios de comunicación social, internet ou outras fontes bibliográficas.	50%	10%	80%				20%						X	X	X	X	X			
	B6.1.	B6.1.	X-B6.1.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CD 	Utiliza as ferramentas de estudo da poboación.	50%	10%	80%				20%						X	X	X	X				
	B6.2.	B6.2.	X-B6.2.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Comenta a pirámide actual de poboación española e compáraa con algunha dun período anterior ou de previsións futuras.	50%	40%	80%				20%						X	X		X				
			X-B6.2.2.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Distingue as pirámides de poboación na súa evolución histórica.	50%	40%	80%				20%						X	X		X				
	B6.3.	B6.3.	X-B6.3.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Aplica a teoría da transición demográfica ao caso español.	70%	5%	80%				20%						X	X						
			X-B6.3.2.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Elve datos e taxas demográficas que amosen a configuración da poboación dun territorio.	50%	5%	80%				20%						X	X		X				
	B6.4.	B6.4.	X-B6.4.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Comenta o mapa da densidade de poboación actual en España.	50%	5%	80%				20%						X	X	X	X				
			X-B6.5.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Explica os procesos migratorios antigos que afectan a España.	50%	40%	80%				20%						X	X	X	X				
	B6.5.	B6.5.	X-B6.5.2.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Identifica e analiza as migracións recentes.	50%	40%	80%				20%						X	X	X	X				
			X-B6.5.3.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT-CAA=CCL •CD 	Explica as relacións entre comunidades autónomas en relación coas migracións interiores.	50%	10%	80%				20%						X	X	X	X				
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándares	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe (1)	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos						Elementos transversais											
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Ca. d. clase	Rú. b.	Obs. aula	CL	EOE	CA	TC	EM	EC	P	V	E	V	

B6.6.	B6.6.	X-B6.6 .1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Compara e comenta a poboación das rexións que medran e as que diminúen a súa poboación.	50%	10 %	80 %			20 %			X	X	X				
B6.7.	B6.7.	X-B6.7 .1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Analiza un gráfico da estrutura da poboación española.	50%	40 %	80 %			20 %			X	X	X	X			
B6.8.	B6.8.	X-B6.8 .1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Resolve problemas de demografía referidos ao cálculo de taxas de poboación.	70%	10 %				20 %				X	X	X			
B6.9.	B6.9.	X-B6.9 .1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Selecciona e analiza información sobre as perspectivas de futuro da poboación española.	50%	10 %	80 %			20 %			X	X	X	X			
B6.10	B6.10	X-B6.1 0.1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Presenta e defende información sobre a poboación española salientando os aspectos máis significativos, utilizando gráficos, mapas, pirámides, etc., nunha presentación informática ou en exposicións en directo.	50%	10 %		100%					X	X	X	X			
B7.1.	B7.1.	X-B7.1 .1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Identifica as actividades agropecuarias e forestais.	50%	10 %	80 %			20 %			X	X	X	X			
		X-B7.1 2.	•CCL- CAA-•CD	Diferencia as actividades do sector primario doutras actividades económicas.	70%	10 %		100%					X	X	X				
B7.2.	B7.2.	X-B7.2 .1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Sitúa nun mapa a distribución dos principais aproveitamentos agrarios.	50%	20 %	80 %			20 %			X	X	X				
		X-B7.2 2.	•CAA-•CCL	Adega os aspectos do pasado histórico que incidiron nas estruturas agrarias españolas.	50%	10 %		100%					X	X	X		X		
B7.3.	B7.2.	X-B7.3 .1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Selecciona e comenta imaxes que poñen de manifesto as características das paisaxes agrarias españolas.	60%	40 %	80 %			20 %			X	X		X			
B7.4.	B7.4.	X-B7.4 .1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Define historicamente, de forma sumaria, a estrutura da propiedade	50%	10 %	80 %			20 %			X	X	X	X			
B7.5.	B7.5.	X-B7.5 .1.	•CAA- •CCL-•CD	Identifica e analiza as características das paisaxes agrarias españolas.	50%	40 %	80 %			20 %			X	X		X			
B7.6.	B7.6.	X-B7.6 .1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Adega datos ou gráficos de aspectos estruturais que expliquen o dinamismo dun sector agrario dado.	50%	20 %		100%					X	X	X	X			
		X-B7.6 2.	•CCL-CAA	Comenta textos xornalísticos que expliquen a situación española na PAC.	50%	10 %		100%					X	X		X			
B7.7.	B7.7.	X-B7.7 .1.	•CMOCT- CAA-•CCL •CD	Establece as características e as peculiaridades da actividade pesqueira española e galega.	50%	20 %	80 %			20 %			X	X	X				
		X-B7.7 2.	•CCL-CAA	Selecciona e analiza novas xornalísticas que tratan problemas pesqueiros e identifica a súa orixe.	60%	15 %	80 %			20 %			X	X	X	X			

B7.8.	B7.8.	X-B7.8.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT •CAA •OCL •CD 	Confecciona gráficos comparativos do peso específico no PIB das actividades agrarias, gandeiras, forestal e pesqueiras españolas fronte a outros sectores de actividade.	50%	20%	80%					20%			X	X	X					
		X-B8.1.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT •CAA •OCL •CD 	Selecciona e analiza información sobre os problemas e a configuración da industria española.	50%	20%	80%					20%			X	X	X	X				
	B8.1.	B8.1.	X-B8.1.2.	<ul style="list-style-type: none"> •OCL •CAA •CMOCT 	Establece un eixe cronolóxico para explicar a evolución histórica da industrialización española.	60%	10%	80%					20%			X	X	X	X			
			X-B8.1.3.	<ul style="list-style-type: none"> •OCL •CAA •CD 	Selecciona e analiza imaxes que amosan a evolución histórica da industria española nunha zona concreta ou dun sector concreto.	70%	10%	80%					20%			X	X	X				

Temporalización: 2ª avaliación				Estándares de aprendizaxe avaliados		Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación								Elementos transversais										
Tema /UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos					Elementos transversais											
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. das e	Rú. b.	Obs. aula	C L	EO E	C A	TI C	EM P	E C	P V	E V		
	•B8.2.	•B8.2.	X-B8.2.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT •CAA •OCL •CDC 	Relaciona o nacemento da industria e a localización de fontes de enerxía e materias primas en España.	50%	20%	80%					20%			X	X		X					
	•B8.3.	•B8.3.	X-B8.3.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT •CAA •OCL •CD 	Enumera as características da industria española e as súas diferenzas rexionais.	50%	40%	80%					20%			X	X	X	X					
			X-B8.3.2.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT •CAA •OCL •CD 	Confecciona e analiza gráficos e estatísticas que expliquen as producións industriais.	50%	20%	80%					30%			X	X	X	X					
	•B8.4.	•B8.4.	X-B8.4.1.	<ul style="list-style-type: none"> •CMOCT •CAA •OCL •CD 	Analiza e comenta paisaxes de espazos industriais.	50%	40%	80%					20%			X	X	X	X					
	•B8.5.	•B8.5.	X-B8.5.1.	<ul style="list-style-type: none"> •OCL •CD •CAA 	Siñala nun mapa os asentamentos industriais máis importantes, distinguindo entre os sectores industriais.	50%	10%	80%					20%			X	X		X					
			X-B8.5.2.	<ul style="list-style-type: none"> •OCL •CAA •CD 	Localiza e describe as rexións industriais e os eixes de desenvolvemento industrial	50%	10%	80%					20%			X	X		X					

		X-B85.3	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Describe os eixes ou focos de desenvolvemento industrial, e as súas perspectivas de futuro.	50%	40%	80%				20%			X	X		X				
•B86.	•B86.	X-B86.1	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Describe as políticas industriais da Unión Europea e a súa influencia nas españolas.	50%	10%	80%				20%			X	X		X				
•B91.	•B91.	X-B91.1	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Identifica as características do sector terciario español.	50%	40%	80%				20%			X	X		X				
•B92.	•B92.	X-B92.1	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Explica a incidencia do sector servizos para a economía española.	50%	10%		100%						X	X		X				
•B93.	•B93.	X-B93.1	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Describe como se articulan os medios de comunicación máis importantes de España (ferrocarrís, estradas, portos e aeroportos).	50%	20%	80%				20%			X	X		X				
		X-B93.2	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Comenta sobre un mapa de transportes a transcendencia que este sector ten para articular o territorio.	50%	10%	80%				20%			X	X		X				
		X-B93.3	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Describe e analiza mapas que reflican un sistema de transporte determinado.	50%	40%	80%				20%			X	X		X				
		X-B93.4	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Distingue nun mapa os principais nodos de transporte español.	100%	5%	80%				20%			X	X	X	X				
		X-B93.5	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Resolve problemas formulados nun caso específico sobre vías de comunicación no noso país.	50%	5%	80%				20%			X	X	X	X				
•B94.	•B94.	X-B94.1	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Comenta gráficas e estatísticas que expliquen o desenvolvemento comercial.	50%	40%	80%				20%			X	X		X				
•B95.	•B95.	X-B95.1	•CMCCT-CAA- CCL •CD	Analiza e explica as desigualdades do espazo turístico.	50%	10%	80%				20%			X	X		X				

Temporalización: 2ª avaliación

Estándares de aprendizaxe avaliábeis

Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación

tema / UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos					Elementos transversais												
								Prob. escrita	Prob. oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Ca. da se	Rú. b. (2)	Obs. aula	C L	EO E	CA	TI C	EM P	EC	P V	EV			
B9.6.	B9.6.	X-B9.6.1.	•CVCCT=CAA=CC=CD	Comenta gráficas e estatísticas que expliquen o desenvolvemento turístico español.	50%	40%	80%					20%			X	X		X							
			•CVCCT=CAA=CC=CD	Explica como articulan o territorio outras actividades terciarias.	50%	20%		100%								X	X		X						
			•CVCCT=CAA=CC=CD	Analiza e comenta imaxes do espazo destinado a transportes, comercial ou outras actividades do sector servizos.	50%	20%	80%						20%			X	X		X						
B9.7.	B9.7.	X-B9.7.1.	•CVCCT=CAA=CC=CD=CSC	Confeciona esquemas para analizar a influencia do sector servizos na economía e no emprego en España, a partir de imaxes que reflictan o seu impacto nunha paisaxe.	50%	15%	80%					20%		X	X		X	X							
B10.1.	B10.1.	X-B10.1.1.	•CVCCT=CAA=CC=CD	Define cidade e achega exemplos.	100%	5%	80%					20%		X	X		X								
B10.2.	B10.2.	X-B10.2.1.	•CVCCT=CAA=CC=CD	Analiza e explica o plano da cidade máis próxima ao lugar de residencia, ou a máis significativa.	50%	10%	80%					20%		X	X		X								
B10.3.	B10.3.	X-B10.3.1.	•CVCCT=CAA=CC=CD	Identifica as características do proceso de urbanización.	50%	10%	80%					20%		X	X		X								
		X-B10.3.2.	•CAA=CC=CD	Explica e propón exemplos de procesos de planificación urbana.	50%	5%	80%					20%		X	X		X								
B10.4.	B10.4.	X-B10.4.1.	•CVCCT=CAA=CC=CD	Signala a influencia histórica no plano das cidades españolas.	50%	10%		100%						X	X	X	X								
		X-B10.4.2.	•CC=CD=CAA	Explica a morfoloxía urbana e sinala as partes dunha cidade sobre un plano desta.	50%	20%	80%					20%		X	X	X	X								
B10.5.	B10.5.	X-B10.5.1.	•CVCCT=CAA=CC=CD	Comenta unha paisaxe urbana a partir dunha fonte gráfica.	50%	20%	80%					20%		X	X	X	X								
		X-B10.5.2.	•CVCCT=CAA=CC=CD	Selecciona e analiza imaxes que expliquen a morfoloxía e a estrutura urbana dunha cidade coñecida.	70%	10%	80%					20%		X	X	X	X								
B10.6.	B10.6.	X-B10.6.1.	•CVCCT=CAA=CC=CD	Explica a xerarquización urbana española.	50%	20%	80%					20%		X	X		X								
B10.7.	B10.7.	X-B10.7.1.	•CVCCT=CAA=CC=CD	Describe e analiza as influencias mutuas entre a cidade e o espazo que a rodea.	50%	10%	80%					20%		X	X		X								
B10.8.	B10.8.	X-B10.8.1.	•CVCCT=CAA=CC=CD	Selecciona e analiza novas xornalísticas que amosen a configuración e a problemática do sistema urbano español.	70%	5%		100%						X		X	X								

				•OD																										
•B11.1.	B11.1.	X-B11.1.1.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Localiza e explica nun mapa a organización territorial española, partindo do concello e da comunidade autónoma.	50%	5%			100%									X	X	X	X								
•B11.2.	B11.2.	X-B112.1.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Explica a ordenación territorial española a partir de mapas históricos e actuais.	50%	10%			100%									X	X	X	X								
		X-B112.2.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Caracteriza a ordenación territorial establecida pola Constitución de 1978.	70%	10%	80%					20%						X	X		X								
		X-B112.3.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Compara a ordenación territorial actual e a da primeira metade do século XX.	50%	10%			100%										X	X		X							
		X-B112.4.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Distingue e enumera as comunidades autónomas, as principais cidades en cada unha e os países fronteirizos de España.	100%	10%	80%						20%						X	X		X							

Temporalización: 2ª avaliación				Estándares de aprendizaxe avaliáveis				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación																						
Tema / UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	Peso cualif. ic.	Prob. a escri. ta	Prob. oral	Instrumentos					Obs. aula	Elementos transversais														
										Trab. ind.	Trab. grupo	Ca. d. de se	Rú. b.	C L		EO E	CA A	TI C	EM P	EC C	P V	EV								
	•B11.3.	B11.3.	X-B113.1.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Enumera os desequilibrios e os contrastes territoriais existentes na organización territorial española.	50%	20%	80%					20%					X	X		X								
	•B11.4.	B11.4.	X-B114.1.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Explica as políticas territoriais que practican as comunidades autónomas en aspectos concretos.	50%	20%	80%					20%					X	X		X								
	•B11.5.	B11.5.	X-B115.1.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Distingue os símbolos que diferencian as comunidades autónomas.	50%	20%		100%									X	X	X	X								
			X-B115.2.	•CAA=OCL	•OD	Explica razoadamente os trazos esenciais das políticas territoriais autonómicas.	50%	30%	80%						20%					X	X		X							
	•B12.1.	B12.1.	X-B121.1.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Localiza nun mapa as grandes áreas xeoeconómicas e sinala aquelas coas que España ten máis relación.	50%	10%	80%					20%					X	X	X	X								
			X-B121.2.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Identifica aspectos salientables de España na situación mundial.	50%	20%	80%						20%					X	X		X							
			X-B121.3.	•OVCCT=CAA=OCL	•OD	Localiza a situación española entre as grandes áreas xeoeconómicas mundiais.	50%	10%	80%						20%					X	X		X							

•B124.	•B124.	X-B122 .1.	•CMCCT• CAA•CCL	Explica a posición de España na Unión Europea.	50%	40%	80%				20%		X	X	X			
		X-B123 .1.	•CMCCT• CAA•CCL	Extrae conclusións das medidas que a Unión Europea toma en política rexional e de cohesión territorial que afectan a España.	50%	40%	80%				20%		X	X	X	X		
•B123.	•B123.	X-B123 2.	•CMCCT• CAA•CCL •CD	Comenta novas xornalísticas ou textos que explican a posición de España na Unión Europea.	50%	20%	80%				20%		X	X	X			
•B124.	•B124.	X-B124 .1.	•CMCCT• CAA•CCL •CSC	Identifica e describe os trazos da globalización con exemplificacións que afectan a España.	50%	20%	80%				20%		X	X	X		X	
•B125.	•B125.	X-B125 .1.	•CMCCT• CAA•CCL •CD	Confecciona cadros comparativos da aplicación a casos concretos dos conceptos de mundialización e de diversidade territorial.	50%	20%	80%				20%		X	X	X			
•B126	•B126.	X-B126 .1.	•CMCCT• CAA•CCL •CD	Explica as repercusións da inclusión de España en espazos xeopolíticos e socioeconómicos continentais e mundiais a partir de distintas fontes de información xeográfica.	50%	20%	80%				20%		X	X	X	X		

LEENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística.
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
CD	Competencia dixital.
CAA	Competencia aprender a aprender.
CSC	Competencias sociais e cívicas.
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
COEC	Conciencia e expresións culturais.

LEENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora.
EOE	Expresión oral e escrita.
CA	Comunicación audiovisual.
TIC	Tecnoloxías da información e da comunicación.
EVP	Emprendemento.
EC	Educación cívica.
PV	Prevención da violencia.
EV	Educación e seguridade viaria.

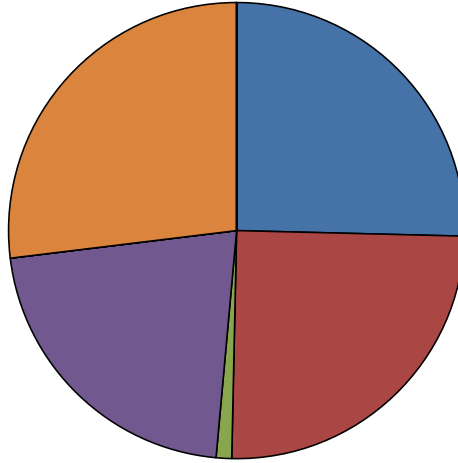
7. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

CCL	<ul style="list-style-type: none"> - Definir conceptos históricos. - Explicar as ideas propias. -Resumir opinións. - Redactar informes breves. - Avaliar informacións. - Ler e comprender textos históricos.
CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicar índices estadísticos. - Comentar táboas estadísticas. - Interpretar gráficas.
CD	<ul style="list-style-type: none"> - Buscar, obter e seleccionar información do ámbito, de fontes escritas, iconográficas, gráficas, audiovisuais e proporcionadas polas tecnoloxías da información. - Elaborar de forma escrita a información obtida. - Transformar a información estadística en gráficos. - Buscar, seleccionar e obter información de fontes documentais, segundo criterios de obxectividade e pertinencia, diferenciando os feitos das opinións e as fontes primarias das secundarias. - Contrastar informacións contraditorias e/ou complementarias a propósito dun mesmo feito ou situación. - Analizar e traballar con textos históricos de especial relevancia.
CAA	<ul style="list-style-type: none"> - Obter información e transformala en coñecemento. - Buscar respostas a problemas históricos. - Elaborar cadros comparativos. - Analizar feitos ou situacións relevantes da actualidade con indagación dos seus antecedentes históricos e das circunstancias que os condicionan. - Identificar os compoñentes económicos, sociais, políticos, culturais, que interveñen nos procesos históricos e comprender as interrelacións que se dan entre eles.

CSC	<ul style="list-style-type: none"> - Recoñecer valores democráticos. - Apreciar a pluralidade. - Valorar o papel dos homes e as mulleres como suxeitos da historia. - Recoñecer formas de organización territorial, social e económica. - Valorar os dereitos humanos e rexeitar calquera forma de inxustiza, discriminación, dominio ou xenocidio. - Asumir unha visión crítica cara ás situacións inxustas e valorar o diálogo e a busca da paz na resolución dos conflitos.
CCEC	<ul style="list-style-type: none"> - Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado. - Nomea e identifica catro clases de fontes históricas. - Recoñecer os elementos básicos que caracterizan os estilos artísticos e interpretar as obras significativas considerando o seu contexto. - Valorar a herdanza cultural e o patrimonio artístico como riqueza que hai que preservar e colaborar na súa conservación.
CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> -Asumir responsabilidades e tomar decisións con respecto á planificación do proceso de resolución das actividades propostas. -Interpretar adecuadamente as particularidades de cada situación e de cada problema estudado. -Saber argumentar de forma lóxica e coherente as explicacións dos conceptos e fenómenos estudados. -Autorregular a propia aprendizaxe: tomar conciencia do que se sabe e do que falta por aprender; e realizar autoavaliacións do propio traballo.

PERFÍL COMPETENCIAL 2º BAC. XEOGRAFÍA

■ CCL ■ CMCCT ■ CSC ■ CD ■ CCEC ■ CAA ■ CSIE

C.CLAVE	ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE	% CONTRIBUCIÓN
CCL	XHB1.1.1. XHB1.2.1. XHB1.5.1. XHB1.6.1. XHB2.1.1. XHB2.2.1. XHB2.3.1. XHB2.4.1. XHB2.5.1. XHB2.6.1. XHB2.7.1. XHB2.7.2. XHB3.2.1. XHB3.3.1. XHB3.4.1. XHB3.5.1. XHB3.5.2. XHB3.6.1. XHB3.7.1. XHB3.7.2. XHB3.8.1. XHB3.9.2. XHB4.1.1. XHB4.2.1. XHB4.4.1. XHB4.5. XHB5.4.1. 1. XHB4.5.2. XHB4.6.1. XHB5.1.1. XHB5.1.2. XHB5.2.1. XHB5.2.2. XHB5.3.1. XHB5.4.2. XHB5.4.3. XHB5.5.1. XHB6.2.1. XHB6.2.2. XHB6.3.1. XHB6.3.2. XHB6.4.1. XHB6.5.1. XHB6.5.2. XHB6.5.3. XHB6.6.1. XHB6.7.1. XHB6.8.1. XHB6.9.1. XHB6.10.1. XHB7.1.1. XHB7.1.2. XHB7.2.1 XHB7.2.2. XHB7.3.1. XHB7.4.1. XHB7.5.1. XHB7.6.1. XHB7.6.2. XHB7.7.1. XHB7.7.2. XHB7.8.1. XHB8.1.1. XHB8.1.2. XHB8.1.3. XHB8.2.1. XHB8.3.1. XHB8.3.2. XHB8.4.1. XHB8.5.1. XHB8.5.2. XHB8.5.3. XHB8.6.1. XHB9.1.1. XHB9.2.1. XHB9.3.1. XHB9.3.2. XHB9.3.3. XHB9.3.4. XHB9.3.5. XHB9.4.1. XHB9.5.1. XHB9.6.1. XHB9.6.2. XHB9.6.3. XHB9.7.1. XHB10.1.1. XHB10.2.1. XHB10.3.1. XHB10.3.2. XHB10.4.1. XHB10.4.2. XHB10.5.1. XHB10.5.2. XHB10.6.1. XHB10.7.1. XHB10.8.1. XHB11.1.1. XHB11.2.1. XHB11.2.2. XHB11.2.3. XHB11.2.4. XHB11.3.1. XHB11.4.1. XHB11.5.1. XHB11.5.2. XHB12.1.1. XHB12.1.2. XHB12.1.3. XHB12.2.1. XHB12.3.1. XHB12.3.2. XHB12.4.1. XHB12.5.1. XHB12.6.1.	25,39
CMCCT	XHB1.1.1. XHB1.2.1. XHB1.2.2. XHB1.3.1. XHB1.4.1. XHB1.4.2. XHB1.5.1. XHB1.6.1. XHB2.1.1. XHB2.2.1. XHB2.3.1. XHB2.4.1. XHB2.5.1. XHB2.6.1. XHB2.7.1. XHB2.7.2. XHB3.1.1. XHB3.2.1. XHB3.3.1. XHB3.4.1. XHB3.5.1. XHB3.5.2. XHB3.6.1. XHB3.7.1. XHB3.7.2. XHB3.8.1. XHB3.9.1. XHB3.9.2. XHB4.1.1. XHB4.2.1. XHB4.3.1. XHB4.4.1. XHB4.5.1. XHB4.5.2. XHB4.6.1. XHB5.1.1. XHB5.1.2. XHB5.2.1. XHB5.2.2. XHB5.3.1. XHB5.4.1. XHB5.4.2. XHB5.4.3. XHB5.5.1. XHB6.1.1. XHB6.2.1. XHB6.2.2. XHB6.3.1. XHB6.3.2. XHB6.4.1. XHB6.5.1. XHB6.5.2. XHB6.5.3. XHB6.6.1. XHB6.7.1. XHB6.8.1. XHB6.9.1. XHB6.10.1. XHB7.1.1. XHB7.2.1 XHB7.3.1. XHB7.4.1. XHB7.5.1. XHB7.6.1. XHB7.7.1. XHB7.8.1. XHB8.1.1. XHB8.1.2. XHB8.2.1. XHB8.3.1. XHB8.3.2. XHB8.4.1. XHB8.5.3. XHB8.6.1. XHB9.1.1. XHB9.2.1. XHB9.3.1. XHB9.3.2. XHB9.3.3. XHB9.3.4. XHB9.3.5. XHB9.4.1. XHB9.5.1. XHB9.6.1. XHB9.6.2. XHB9.6.3. XHB9.7.1. XHB10.1.1. XHB10.2.1. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB10.5.1. XHB10.5.2. XHB10.6.1. XHB10.7.1. XHB10.8.1. XHB11.1.1. XHB11.2.1. XHB11.2.2. XHB11.2.3. XHB11.2.4. XHB11.3.1. XHB11.4.1. XHB11.5.1. XHB12.1.1. XHB12.1.2. XHB12.1.3. XHB12.2.1. XHB12.3.1. XHB12.3.2. XHB12.4.1. XHB12.5.1. XHB12.6.1.	24,95
CSC	XHB5.1.2. XHB5.2.1. XHB5.2.2. XHB9.7.1. XHB12.4.1.	1,10

CD	XHB1.1.1. XHB1.3.1. XHB1.4.1. XHB1.4.2. XHB1.5.1. XHB1.6.1. XHB2.1.1. XHB2.2.1. XHB2.5.1. XHB2.6.1. XHB2.7.2. XHB3.1.1. XHB3.2.1. XHB3.3.1. XHB3.4.1. XHB3.5.1. XHB3.5.2. XHB3.6.1. XHB3.7.1. XHB3.7.2. XHB3.8.1. XHB3.9.1. XHB3.9.2. XHB4.1.1. XHB4.2.1. XHB4.4.1. XHB4.5.1. XHB4.5.2. XHB4.6.1. XHB5.1.1. XHB5.4.1. XHB5.4.2. XHB5.4.3. XHB5.5.1. XHB6.1.1. XHB6.2.1. XHB6.2.2. XHB6.3.1. XHB6.3.2. XHB6.4.1. XHB6.5.1. XHB6.5.2. XHB6.5.3. XHB6.6.1. XHB6.7.1. XHB6.8.1. XHB6.9.1. XHB6.10.1. XHB7.1.1. XHB7.1.2. XHB7.2.1 XHB7.3.1. XHB7.4.1. XHB11.2.1. XHB7.5.1. XHB7.6.1. XHB7.7.1. XHB7.8.1. XHB8.1.1. XHB8.1.3. XHB8.2.1. XHB8.3.1. XHB8.3.2. XHB8.4.1. XHB8.5.1. XHB8.5.2. XHB8.5.3. XHB8.6.1. XHB9.1.1. XHB9.2.1. XHB9.3.1. XHB9.3.2. XHB9.3.3. XHB9.3.4. XHB9.3.5. XHB9.4.1. XHB9.5.1. XHB9.6.1. XHB9.6.2. XHB9.6.3. XHB9.7.1. XHB10.2.1. XHB10.4.1. XHB10.4.2. XHB10.5.1. XHB10.5.2. XHB10.8.1. XHB11.1.1. XHB11.2.1. XHB11.2.2. XHB11.2.3. XHB11.2.4. XHB12.1.1. XHB12.1.2. XHB12.1.3. XHB12.3.2. XHB12.5.1. XHB12.6.1.	21,63
CCEC		0
CAA	XHB1.1.1. XHB1.2.1. XHB1.2.2. XHB1.3.1. XHB1.4.1. XHB1.5.1. XHB1.6.1. XHB2.1.1. XHB2.2.1. XHB2.3.1. XHB2.4.1. XHB2.5.1. XHB2.6.1. XHB2.7.1. XHB2.7.2. XHB3.1.1. XHB3.2.1. XHB3.3.1. XHB3.4.1. XHB3.5.1. XHB3.5.2. XHB3.6.1. XHB3.7.1. XHB3.7.2. XHB3.8.1. XHB3.9.1. XHB3.9.2. XHB4.1.1. XHB4.2.1. XHB4.3.1. XHB4.4.1. XHB4.5.1. XHB4.5.2. XHB4.6.1. XHB5.1.1. XHB5.1.2. XHB5.2.1. XHB5.2.2. XHB5.3.1. XHB5.4.1. XHB5.4.2. XHB5.4.3. XHB5.5.1. XHB6.1.1. XHB6.2.1. XHB6.2.2. XHB6.3.1. XHB6.3.2. XHB6.4.1. XHB6.5.1. XHB6.5.2. XHB6.5.3. XHB6.6.1. XHB6.7.1. XHB6.8.1. XHB6.9.1. XHB6.10.1. XHB7.1.1. XHB7.1.2. XHB7.2.1 XHB7.2.2. XHB7.3.1. XHB7.4.1. XHB7.5.1. XHB7.6.1. XHB7.6.2. XHB7.7.1. XHB7.7.2. XHB7.8.1. XHB8.1.1. XHB8.1.2. XHB8.1.3. XHB8.2.1. XHB8.3.1. XHB8.3.2. XHB8.4.1. XHB8.5.1. XHB8.5.2. XHB8.5.3. XHB8.6.1. XHB9.1.1. XHB9.2.1. XHB9.3.1. XHB9.3.2. XHB9.3.3. XHB9.3.4. XHB9.3.5. XHB9.4.1. XHB9.5.1. XHB9.6.1. XHB9.6.2. XHB9.6.3. XHB9.7.1. XHB10.1.1. XHB10.2.1. XHB10.3.1. XHB10.3.2. XHB10.4.1. XHB10.4.2. XHB10.5.1. XHB10.5.2. XHB10.6.1. XHB10.7.1. XHB10.8.1. XHB11.1.1. XHB11.2.1. XHB11.2.2. XHB11.2.3. XHB11.2.4. XHB11.3.1. XHB11.4.1. XHB11.5.1. XHB11.5.2. XHB12.1.1. XHB12.1.2. XHB12.1.3. XHB12.2.1. XHB12.3.1. XHB12.3.2. XHB12.4.1. XHB12.5.1. XHB12.6.1.	26,93
CSIEE		0

8. METODOLOXÍA

Partindo dos principios da Didáctica Xeral e tendo en conta que hai que contribuír a que os alumnos desenvolvan as anteditas competencias, amosamos unha especial atención aos métodos de traballo. Tanto os obxectivos como os criterios de avaliación comprenden aspectos procedementais e metodolóxicos, pero precisamos aquí os métodos xerais e os procedementos propios de cada unha das materias impartidas polo departamento.

Para conseguir unha aprendizaxe significativa, empregaremos os tres métodos didácticos principais: o expositivo centrado na explicación do docente mediante a lección maxistral e as demostracións prácticas o interactivo centrado na comunicación interpersonal do profesor cos alumnos e de estes entre si, mediante a lección comunicativa e o método interrogativo autónomo centrado no traballo persoal do alumno.

Estes métodos son complementarios e flexibles e o seu emprego depende da natureza do tema a tratar, dos obxectivos a cumprir e do contexto no que se desenvolvan as actividades de ensino-aprendizaxe. Empregamos a metodoloxía expositiva para se plantexa a iniciación dos temas ou cuestións, sinalar as ideas fundamentais, solucionar dúbidas e plantexar cuestións, realizar sínteses e integrar coñecementos. Paralelamente aplicamos unha metodoloxía indagadora que fomente a participación do alumno no seu propio proceso de aprendizaxe e a interacción co profesor e cos seus compañeiros.

Neste marco proporcionado polos tres métodos básicos: Desenvolveranse as diversas técnicas didácticas: exposición, dedución, indición, comparación, demostración, interrogación, descubrimento... Simultanearanse actividades que impliquen un traballo individual e en equipo(sempre que a siutación sanitaria o permita) por mor de fomentar actitudes de colaboración, capacidade de organización, toma de decisións, integración e participación dos compoñentes do grupo.

Dinamizarase a aprendizaxe mediante o fomento das exposicións orais e debates coordinados polo docente e os alumnos.

Potenciarase o uso de medios audiovisuais con especial atención ás novas tecnoloxías

Empregaranse os recursos técnicos e materiais habituais: mapas, gráficos, diapositivas, vídeos, exposicións en Power Point, visitas virtuais, prensa, biblioteca....

Nas materias de Historia da Arte, Xeografía e Historia ao depender en gran medida de procesos de identificación, análise e interpretación, darase prioridade ás técnicas de comentarios de textos e de imaxes, gráficos e datos estatísticos.

Unidas aos procedementos cos que acadar os obxectivos están as técnicas de estudo. O Departamento nas súas distintas materias tentará fomentar a adquisición de certas destrezas e habilidades no alumnado coas que adquirir estes obxectivos. traballarase coa toma de notas, subliñados, esquemas, mapas conceptuais, técnicas de comentario, redacción de temas escritos, ordenacións cronolóxicas, exposicións orais e traballos de investigación.

Ademais cada materia esixe unhas técnicas e procedementos máis específicos:

CCSS e Xeografía:

Confección de mapas para afianza-los coñecementos de xeografía física e política como base para unha axeitada e necesaria localización espacial dos diferentes aspectos xeográficos que se traballan ó longo do curso

Elaboración e comentario de gráficos e táboas estatísticas

Comentario de obras de arte

Comentario e recollida de noticias de prensa

Elaboración de traballos de investigación individuais o en grupo,(se a situación sanitaria o permitise) especialmente sobre aspectos físicos, demográficos e económicos

Introdución ao traballo de campo sobre cuestións de xeomorfoloxía, meteoroloxía e urbanismo

Recabar información sobre aspectos xeográficos (clima, economía, persoeiros...) do entorno máis próximo co fin de ter un coñecemento máis directo da realidade na que se vive.

Historia:

Confección e interpretación de eixes cronolóxicos

Análise, comentario e composición de textos

Interpretación e comentario de mapas históricos

Comentario de gráficas e estatísticas

Comentario e recollida de noticias de prensa

Comentario de películas e documentais

Recabar información sobre aspectos históricos do entorno máis próximo co fin de ter un coñecemento máis directo da realidade na que se vive.

Historia da Arte:

Confección e interpretación de eixes cronolóxicos en función dos estilos artísticos

Recabar información sobre obras de arte do entorno co fin de visualizar os conceptos xerais no entorno máis inmediato

Lectura, clasificación, análise e comentario de obras de arte

Investigacións sobre obras de arte importantes

O grao de profundidade co que se traballará estas técnicas variará en función dos niveis, de xeito que no primeiro ciclo da ESO estas serán sinxelas e guiadas mentres a medida que avancemos de nivel (2º ciclo da ESO e Bacharelato) iranse complicando, en especial nos cursos de 2º de Bacharelato onde se aplicarán modelos empregados na ABAU.

9. AVALIACIÓN

A avaliación terá en conta os diferentes elementos que constitúen o currículo, é dicir, as competencias básicas, os obxectivos, os contidos e os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe.

▪ AVALIACIÓN INICIAL

Nos primeiros días do curso escolar, no mes de setembro, realizarase unha proba sinxela para avaliar o grao de coñecemento dos contidos mínimos que se consideran necesarios para construír sobre eles as novas aprendizaxes. Esta proba non terá repercusión na cualificación. Sería tamén conveniente observar as peculiaridades na forma de aprender de cada alumno, así como o grao de integración social de cada un deles.

Os membros do Departamento consideran tamén conveniente que cada profesor tentará comprobar o nivel de coñecementos previos do alumnado en cada tema da materia.

▪ AVALIACIÓN CONTINUA

Ao longo do curso están programadas tres sesións de avaliación, unha por trimestre. A última delas coincidirá coa avaliación final ordinaria do mes de maio. Durante cada avaliación realizaranse como mínimo dúas probas que abarcarán a materia impartida.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Para avaliar as materias da área de Ciencias Sociais, Xeografía e Historia poderán utilizarse os seguintes instrumentos:

- Probas escritas, podendo ser de preguntas curtas, de respostas directas, de preguntas teóricas a desenvolver cunha certa amplitude, etc, probas que serán fixadas dependendo da marcha e do desenvolvemento da materia.

Nas probas escritas de calquera tipo, poderán presentarse ao alumnado:

- Textos, gráficas, imaxes e mapas históricos para ser analizados e comentados, de acordo coas pautas dadas na aula.
- Termos para ser definidos.
- Preguntas que o alumnado debe contestar a partir dos contidos desenvolvidos na aula.
- Desenvolvemento dun tema, a partir de fontes documentais, que o alumnado debe analizar e ter en conta.
- Exercicios de carácter práctico.
- Probas orais na clase, ben individuais, ben colectivas .
- Traballos individuais ou en grupo. Algúns deles faranse na aula e outros na casa.
- Traballos de lectura e/ou investigación que serán entregados no prazo establecido, traballos para os que se poderán utilizar as novas tecnoloxías.

- Valoración do caderno de clase.
- Valoración da curiosidade e interese pola materia, mellora na lectura e escritura, integración nos grupos de traballo, así como a creatividade.
- Actitude na clase: comportamento, puntualidade, orde, cumprimento das normas que o profesorado considere preciso ter en conta á hora da cualificación final.
- Consecución das competencias básicas.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Os criterios de cualificación para as avaliacións serán os seguintes:

Probas obxectivas

- Todas as preguntas, textos, mapas, etc, irán numerados e indicarse, se procede, a valoración de cada un.
- Terase moi en conta a corrección na escrita (léxico, gramática, ortografía, orde, limpeza). En caso de erros reiterados e/ou graves na realización de textos escritos, poderase restar ata 1 punto.

Probas orais. Terase en conta a capacidade discursiva e a linguaxe utilizada, así como o grao de coñecementos.

Traballos:

No caso de traballos na aula, terase en conta a realización dos exercicios e actividades ordenados, a presentación do caderno de clase, as preguntas que se formulan.

No caso de traballos individuais, valoraranse tanto o caderno de clase como o traballo cotiá, así como aqueles de carácter extraordinario. Terase tamén en conta a calidade dos textos e das ilustracións.

No caso de traballos en grupo, ademais de valorar o mesmo que nos traballos individuais, terase en conta tamén a participación de cada membro do grupo.

En canto aos mínimos esixibles na presentación de traballos escritos, os criterios que se seguirán serán os seguintes:

- Cumprir o prazo de entrega.
- Presentar un traballo pulcro, usando unha letra clara e lexible.
- Gardar as marxes e estruturar o texto en parágrafos.
- Unir con grampas ou clips as follas se a extensión do traballo é de máis dun folio.
- Non usar o "cortar e pegar". O traballo debe reflectir que lemos, comprendemos e sabemos expresar o contido do lido.
- Revisar a ortografía e puntuación antes de entregalo.
- Empregar un rexistro lingüístico formal e culto, esforzándose por empregar a terminoloxía específica das Ciencias Sociais.
- Citar correctamente, no seu caso, a bibliografía e/ou as fontes consultadas e utilizadas na elaboración do traballo, especificando tamén a autoría e procedencia do material que achegamos en forma de imaxes, etc.

Actitude:

Valorarase a curiosidade e o interese pola materia, a participación, así como a puntualidade e asistencia.

VALORACIÓN-CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Veñen referidos ós estándares de aprendizaxe e ós instrumentos de avaliación desenrolados no apartado 6.

Probas escritas referidas os estándares de aprendizaxe: 80% da nota

- Realizaranse como mínimo dúas probas por avaliación.
- Puntuadas de 0 a 10.
- Farase a media de todas as realizadas ao longo do trimestre.
 - Para facer a media hai que acadar unha puntuación mínima de 3 puntos.
 - As probas escritas de cada tema non se recuperarán durante o trimestre.

Cuaderno de clase referido á realización dos estándares de aprendizaxe: 20% da nota

	100%	75%	50%	25%	0%
REALIZAR AS TAREFAS	SEMPRE	CASE SEMPRE	ÁS VECES	CASE NUNCA	NUNCA
ENTREGA EN PRAZO	CON ANTELACIÓN	ESPERA ATA O ÚLTIMO DÍA	RETRÁSASE UN DÍA	RETRÁSASE VARIOS DÍAS	NON
PRESENTACIÓN	MOI BOA	BOA	REGULAR	BASTANTE MALA	MALA
ORTOGRAFÍA	MOI BOA	BOA	REGULAR	BASTANTE MALA	MALA
USO DA TERMINOLOXÍA	MOI BEN	BEN	REGULAR	BASTANTE MAL	MAL
CORRECCIÓN DAS ACTIVIDADES	SEMPRE	CASE SEMPRE	ÁS VECES	CASE NUNCA	NUNCA

EXERCICIOS ORDEADOS	SEMPRE	CASE SEMPRE	ÁS VECES	CASE NUNCA	NUNCA
ACTIVIDADES VOLUNTARIAS	4 ACTIVIDADE	3 ACTIVIDADES	2 ACTIVIDADES	1 ACTIVIDADE	NINGUNHA

O profesor revisará e valorará o caderno ao rematar a unidade. O alumnado deberá entregar o caderno ou carpeta coas actividades realizadas ao longo da unidade.

A nota da avaliación vendrá dada pola suma dos apartados anteriores, sendo necesario acadar 5 puntos para aprobar a avaliación.

O redondeo da nota será á alza a partir de 0,5 puntos.

Todo o alumnado terá dereito a realizar os exames aos que non puidera asistir si previamente presenta a súa correspondente xustificación (xustificante oficial de falta de asistencia). En caso de que non presente dito xustificante, poderá ser examinado desa parte da materia na proba seguinte.

No caso de que un alumno/a copiase e/ou fixese fraude de calquera xeito nuha proba escrita ou traballo presentado levará a cualificación de 0 puntos.

O alumnado que non supere positivamente cada avaliación, deberá presentarse á recuperación que terá lugar ao finalizar o trimestre ou a comezos do seguinte, sobre a materia impartida durante ese período e que non fose superada convenientemente polo alumno.

AVALIACIÓN FINAL

Celebraranse tres avaliacións coas súas correspondentes recuperacións ao longo do curso. Para obter a calificación global

positiva da materia é necesario ter superado as tres avaliacións; excepcionalmente no caso de ter unha avaliación con nota de 4 puntos, poderá ter unha calificación positiva sempre que a media das tres avaliacións sexa con unha nota de 5 puntos ou superior.

A nota final do curso obterase da media das tres avaliacións. Se non fose así, e o alumno non acadase unha calificación positiva da materia, deberá presentarse a un exame final no mes de maio que versará sobre os contidos das avaliacións suspensas. Será puntuado de 0 a 10 puntos, sendo necesario un mínimo de 5 puntos para aprobar o exame.

▪ **AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA**

Na lexislación vixente está prevista unha convocatoria extraordinaria no mes de xuño para o alumnado que non teña acadado unha cualificación positiva na convocatoria de maio. As datas de realización das probas de xuño serán acordadas polo centro e serán públicas. O Departamento confeccionará un modelo de proba escrita, semellante ás probas feitas durante o curso. O alumnado deberá obter unha nota mínima de 5 puntos para obter unha cualificación positiva.

RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES

Os alumnos con materias pendentes de cursos anteriores poderán recuperala da seguinte maneira:

- Realizando probas escritas, nas datas marcadas pola Xefatura de Estudos. Haberá dúas probas nas que entrará a metade da materia impartida durante o curso anterior. Serán calificadas de 0 a 10 puntos e contará o 70 % da nota.

- Realización de traballos, actividades e/ou boletíns de exercicios para cada parte da materia, que serán proporcionados polo Departamento para a súa solución polo alumnado pendente, para ser entregados nas datas dos exames. Serán calificados de 0 a 10 puntos e contará o 20 % da nota.
- A marcha do alumnado pendente durante o curso actual será valorada positivamente e a cualificación que teñan no curso contará un 10 % da nota. Esta porcentaxe valorarase da seguinte maneira: no 1º parcial de pendentes sumarase 1 punto á nota se o alumno ten aprobada a 1ª avaliación de Historia de 2º de bacharelato e se a ten suspensa, sumará 0 puntos; do mesmo xeito farase no 2º parcial de pendentes, que sumará 1 punto se ten aprobada a 2ª avaliación de Historia de 2º de bacharelato, e se a ten suspensa, sumará 0 puntos.

De acadarse unha nota mínima de 5 puntos tense superada cada parte. As dúas partes superadas dan o aprobado da asignatura. De non acadar un 5 haberá que facer unha proba final (xeralmente en maio), na data que estableza a Xefatura de Estudos, na que entrará a parte ou partes que se manteñan suspensas. Esta proba será cualificada de 0 a 10 puntos e contabilizará o 70 % da nota á que se lle sumará o 20 % dos boletíns de actividades e o 10 % da marcha do curso. De acadarse un 5 ou máis terá aprobada a asignatura.

Para cada alumno/a coa materia pendente elaborárase unha ficha individual de seguimento na que figurará a área pendente, obxectivos, contidos e actividades propostas que o alumno/a realizará durante o curso e que lle van a facilitar a preparación dos contidos. Estas actividades lle serán proporcionadas polo profesor/a responsable da área pendente e a este mesmo docente é ao que o alumno/a terá que

entregarllas realizadas e nas datas propostas.

A continuación aparece a **Ficha de Seguimento do Alumnado**

Pendente:

ÁREA DE _____

Nome e apelidos do alumno/a _____

Curso e grupo actual _____

OBXECTIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES PROPOSTAS

	ACTIVIDADES	DATA ENTREGA	DATA EXAMES
1º PARCIAL			
2º PARCIAL			
EXAME FINAL			

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Sinatura Pai/Nai/Titor legal

Sinatura do
profesor/a

SEGUIMIENTO DO ALUMNADO REPETIDOR

Para o alumnado repetidor preparamos un plan específico personalizado cos seguintes obxectivos:

- que o alumno/a acabe por acadar as competencias básicas da materia
- contribuir a mellorar a súa aprendizaxe de cara a obter resultados positivos
- previr o abandono escolar

Elaboramos a seguinte Ficha de Seguimento do Alumnado Repetidor:

Nome do alumno/a repetidor/a:

Tutor/a:	
Curso:	Grupo:

1.- DATOS DE INTERESE RECOLLIDOS NO EXPEDIENTE ACADÉMICO:

2.- PROBLEMAS DETECTADOS QUE CONTRIBUIRON A REPETIR:

3.-RESULTADOS DA AVALIACIÓN INICIAL:

4-ANÁLISE DOS PUNTOS FORTES E PUNTOS DÉBILES:

Puntos Fortes:		
☐ Asistencia regular a clase Colaboración familiar	☐	Interese e motivación
☐ Hábito de estudo Cumpre as normas	☐	Reflexividade
☐ Boa capacidade de aprendizaxe a atención	☐ Fai as tarefas	☐ Mantén
Outros:		
Puntos Débiles:		
☐ Asistencia irregular a clase	☐ I Interese e motivación	☐ F Falla de colaboración
☐ Hábito de estudo	☐ Impulsividade	☐ Non cumpre normas
☐ Lentitude na aprendizaxe	☐ Non fai as tarefas	☐ Non mantén atención
Outros:		

5.- PLAN DE INTERVENCIÓN

-
- Desenvolvemento dun conxunto de actividades programadas

Actuacións	Tarefas	Seguimento

6.-COMPROMISO DO ALUMNO/A:

7.- INFORMACIÓN Á FAMILIA:

Como Profesor/a do alumno/a _____ que actualmente repite _____, infórmolles que imos levar adiante un Plan Personalizado orientado á superación das dificultades detectadas no curso anterior. Dito Plan inclúe as seguintes medidas:

- Desenvolvemento dun conxunto de actividades programadas
-

Para elo necesitamos contar coa súa colaboración e pedímoslles que se comprometan a controlar que o alumno/a realice diariamente as tarefas e que traía o material necesario.

Observacións que desexe facer constar a familia:

Fdo. O Profesor/a

Fdo.Pai/Nai/Titor legal

10. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

▪ Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

▪ Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				

11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

11. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Ao longo do curso, nas reunións periódicas que celebra o departamento, se valorará o cumprimento da Programación Xeral, atendendo as Programacións de Aula de cada materia e curso, elaboradas por cada profesor e profesora.

A avaliación da Programación Didáctica e fundamental e permitirá corríxila e adecuala á realidade e ás necesidades que presenta cada grupo, tendo en conta a atención á diversidade. Ao mesmo tempo permitirá unha mellor visión para redactar a Programación do curso seguinte.

Para a realización da programación seguiremos os seguintes criterios:

1. **Criterios cuantitativos** para medir a consecución dos obxectivos planteados.
2. **Criterios cualitativos:** determinar a calidade, utilidade e proxección do aprendido polo alumnado.

Os **procedementos** para realizar a avaliación serán:

- Revisión dos resultados das tres avaliacións, tendo en conta a avaliación inicial.
- Análise das posibles causas dos malos resultados para poder dar propostas de mellora.
- Revisar a adecuación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación do alumnado a vista dos resultados obtidos nas tres avaliacións.

- Valorar se as aprendizaxes son significativas.
- Estudar posibles medidas de atención á diversidade para poder aplicalas nos casos que se poidan presentar, tanto de apoio como de reforzo.
- Analizar a utilidade dos recursos empregados nas aulas para a consecución dos obxectivos e das competencias básicas.

Os **instrumentos** a utilizar para levar a cabo a avaliación desta programación serán:

- Resultados das avaliacións.
- Resultados das avaliacións do alumnado con materias pendentes.
- Cadernos do profesorado, no que se poidan valorar as intervencións do alumnado nas aulas e a realización dos traballos propostos
- Actas do departamento para contrastar o reflectido nelas
- Informes da Xuntas avaliadoras e do Departamento de Orientación.

Partindo da información obtida poderemos chegar a avaliar a Programación Didáctica que elaboramos para este curso.

Indicadores

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento. [Só para ESO e bach.].				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos [Só para determinadas materias de 2º de bacharelato].				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				

17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final. [Só para ESO e bacharelato].				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria. [Só para ESO e bach].				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes. [Só para ESO e bacharelato]				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só para ESO e bacharelato]				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Observacións:

12. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O profesor do departamento que imparte docencia na ESO terá unha especial atención á diversidade do alumnado nas distintas aulas, polo que, asesorado polo Departamento de Orientación adoptará ao longo do curso, se resultara conveniente, as medidas educativas a aplicar naqueles alumnos/as que demandaran unha atención especializada tanto por motivos académicos (adaptacións curriculares individuais, ou actividades de ampliación de contidos) coma por motivos socio-culturais (alumnado procedente doutras áreas xeográficas...).

Ben se trate de medidas de reforzo ou de ampliación o Departamento atende aos seguintes principios:

- Emprego de metodoloxías diversas en función de que o tipo de axuda que ofrecen responda ás necesidades que en cada intre necesitan os alumnos. As adaptacións en metodoloxía didáctica son un recurso que

se pode introducir nas formas de enfocar ou presentar determinados contidos ou actividades. Estas modificacións non deberían producirse só como resposta á identificación de dificultades, senón como prevención das mesmas.

- Actividades de aprendizaxe diferenciadas: reforzo e ampliación.

As actividades educativas que se formulen deben situarse entre o que xa saben facer os alumnos de maneira autónoma e o que son capaces de facer coa axuda do profesor ou dos seus compañeiros, de tal forma que nin sexan demasiado fáciles e, por conseguinte, pouco motivadoras para algúns alumnos, nin que estean tan afastadas do que poden realizar que lles resulten igualmente desmotivadoras, ademais de contribuír a crear unha sensación de frustración nada favorable para a aprendizaxe. Cando se trata de alumnos que manifestan algunha dificultade para traballar determinados contidos, débese axusta-lo grao de complexidade da actividade e os requirimentos da tarefa ás súas posibilidades.

O profesorado e en coordinación co Departamento de Orientación, establecerá as medidas curriculares e organizativas oportunas que aseguren ao alumnado con necesidades educativas especiais o seu adecuado progreso.

Realizaranse as adaptacións curriculares que se aparten significativamente dos contidos e criterios de avaliación do currículo. Ditas adaptacións cumpriran o procedemento de autorización determinado pola Consellería de Educación.

Todo isto será coordinado co Departamento de Orientación e co profesorado que imparta as materias deste Departamento, podendo ser revisado se a situación cambiase, dado que neste momento non somos coñecedores da matrícula do alumnado de 1º da ESO e as posibles necesidades que presentan.

13. LIBRO DE TEXTO E MATERIAIS DIDÁCTICOS

Neste curso académico recoméndase o libro de texto Xeografía Ed. Anaya, edición 2009, ISBN: 978-84-667-8331-6, pero sen carácter obrigatorio.

Ademais pódense empregar outros materiais didácticos.

O Departamento tamén utiliza os seguintes materiais:

- Guías e recursos didácticos os diferentes proxectos curriculares, que se corresponden cos diferentes cursos e materias, que ofrecen unha serie de recursos básicos para que cada profesor e profesora poida desenvolver diferentes estratexias de ensino co fin de facilitar as aprendizaxes do alumnado en función das súas necesidades concretas, presentan numerosas actividades de reforzo e de ampliación para cada tema, podendo atender á diversidade de alumnado que se presentan na aula.
- Mapas murais xeográficos, físicos e políticos do Mundo, de Europa, de España, de Galicia
- Mapas murais históricos das diferentes etapas
- Atlas xeográficos e históricos
- CDRom: reportaxes xeográficos e históricos
- DVDS: reportaxes e películas relacionados con diferentes temas
- Ordenadores para a utilización das novas tecnoloxías na didáctica das diferentes materias.
- Textos elaborados polo profesorado ou extraídos de fontes diversas.
- Prensa
- Informes sobre materias específicas.
- Libros co contido da área ou de creación literaria

O emprego de cada un destes materiais dependerá de cada profesor e do momento axeitado durante o curso.

14. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN LECTOR

Para contribuír ao Plan Lector, dende o Departamento de Ciencias Sociais potenciarase a mellora da comprensión lectora, oral e escrita a través de diferentes tipos de textos e libros axeitados a cada nivel.

Serán propostas actividades de lectura comprensiva de textos relacionados coa materia, realización de esquemas e resúmenes, expresión escrita cunha redacción axeitada e sen faltas de ortografía, lectura en voz alta, redacción de libretas e traballos cunha boa presentación, realización de traballos de investigación sobre temas da materia, etc.

A realización destas actividades dependerá de cada profesor y do momento adecuado ao desenrolo das mesmas e da materia impartida.

15. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN TIC

Para contribuír ao Plan TIC, dende o Departamento de Ciencias Sociais potenciarase o emprego das novas tecnoloxías e o fomento da busca de información e a realización de actividades e exercicios empregando estas ferramentas.

Potenciarase a realización de actividades empregando os procesadores de textos, follas de cálculo, gráficas, etc. coa intención de fomentar e capacitar ó alumnado no emprego destas ferramentas, para que sexa capaz de buscar, obter, procesar e comunicar información, y para transformala en coñecemento.

No actual curso, como nos pasados, empregaremos as TICs en:

- Presentacións Power Point para explicar algúns temas do currículo na ESO e no Bacharelato
- Busca de información na rede, por parte dos alumnos, para facer pequenos traballos de investigación
- Fomentar o uso da busca desta información a través de exercicios con preguntas dirixidas
- Visitas a páxinas de cartografía dixital e a bancos de imaxes xeográficas para meteoroloxía, localización espacial ...
- Visitas a páxinas de contidos históricos e xeográficos para realización de xogos e actividades lúdicas
- Visitas virtuais a museos e visitas a museos virtuais.

A realización destas activades dependerá de cada profesor y do momento adecuado ao desenrolo das mesmas e da materia impartida.

16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

No presente curso académico o noso Departamento realizará aquelas actividades complementarias e extraescolares programadas como as que se indicarán a continuación.

O Departamento de Ciencias Sociais e Xeografía e Historia está disposto a realizar ó longo do presente curso, aquelas actividades extraescolares que sexan de interese para o alumnado segundo os distintos niveis educativos.

Entre as posibles actividades que se poderán levar a cabo destacaríamos as visitas a lugares de interese xeográfico, histórico, artístico ou cultural. Poderían ser excursións a cidades situadas dentro ou fora da nosa comunidade autónoma. O alumnado podería visitar museos, ou outros lugares de interese, tendo sempre en conta o seu nivel educativo. Ademáis sería conveniente aproveitar ditas actividades coa materia que o profesorado estea a impartir na aula.

Tamén sinalar que os membros do Departamento estarán abertos a calquera actividade que propoñan outros Departamentos, e desexen contar coa nosa colaboración. Igual que se chegan ó centro informacións para que o Departamento participe co alumnado nas actividades ofertadas.

Co fin de evitar que as actividades realizadas fora da aula sexan unha mera excursión sen contido nin relación coa materia escolar, cando sexan organizadas polo departamento daráselle aos alumnos unha guía da actividade que constará de:

- Explicación na aula sobre o que se pretende coa actividade
- Guía de traballo que pode constar de dous tipos de fichas

-Informativas (textos, planos, fotografías, mapas...)

-De actividades para o alumnado, a desenvolver á volta da visita ou actividade.

PROPOSTA DE VISITAS QUE SE PODEN PLANTEXAR

1-Compostela

-Arte románica e barroca polas rúas e monumentos de Compostela (2º BAC).

-Museo do Pobo Galego e outros museos compostelanos.

-Parlamento Galego.

2-Coruña

-Casa do Home, Planetario, Torre de Hércules...

3-Pontevedra

-Museo Provincial.

-Urbanismo anterior ao S.XX e arquitectura monumental dende o cisterciense ao barroco.

4-Tui.

-Urbanismo medieval e arquitectura monumental dende o románico ao barroco.

5-Celanova- Bande.

-A Galicia interior, campamento romano de Acquis Querquennis, igrexa visigótica de Sª Comba de Bande. S. Miguel de Celanova, Mosteiro de Celanova .Galicia dende Roma ata o S.XIX.

6-Vilanova de Arousa.

-As actividades do mar. Visita a unha lonxa, unha batea, participar no marisqueo a pé.

-As actividades do agro. Visita a unha cooperativa agrícola (Horsal) ou a un invernadoiro.

-As actividades industriais. Visita a conservas Pérez Lafuente.

17.-DATOS DO DEPA DATOS DO DEPARTAMENTO

Profesor	Materia	Curso	Grupos
María del Carmen Muñiz Mirás	Xeografía de España	2º bacharelato	2
	Xeografía e Historia	2º ESO	2
	Historia do Mundo Contemporáneo	1º Bacharelato	1
Susana Vázquez Prieto	Historia de España	2º Bacharelato	1
	Xeografía e Historia	4º ESO	2
	Xeografía e Historia	1º ESO	3
Celia Morado Acuña	Historia de España	2º Bacharelato	2
	Xeografía e Historia	3º ESO	2
	Xeografía e Historia	2º ESO	1

Asdo. Celia Morado Acuña

En Vilanova de Arousa a 15 de setembro de 2022

18.- REFERENCIAS NORMATIVAS

- Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29).
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9).
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).
- Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).